

SAN MARCOS

San Marcopa Pedee Pia P'áda

Introducción

Marcos, ichiaba t'ijarapatap'edaa Juan Marcos. Māgipa na pedee pia p'āji. Ichiaba judío paji. Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda k'awaa beerāpa jara p'ani Marcopa Jesús bapata k'awaaji Jesupa jirit'erada, Simón Pedro ome.

Na pedee pia p'ādade Marcopa audú jara bi Jesupa ne–inaa ooda na p'ek'au eujāde bi misa. K'awapi k'inia baji Jesús jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Māga ak'ipiji, jarak'āri Jesupa Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda iru bada ichi jua ek'ari; netuaraarā p'oyaada māik'aapa eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapida. Ichiaba na p'ādade Marcopa Jesús audú t'ijara bi “Eperā Ak'ōre Truadepema” māik'aapa “Tachi Ak'ōre Warra”.

Naapiara Marcopa jara bi Juan Bautistapa jarateeda eujā pania wēe bide (cap. 1.1-8); irua Jesús poro chooda (cap. 1.9-11) māik'aapa Jesús unuda netuara ome eujā pania wēe bide (cap. 1.12-13).

Mateopa oodak'a ma eere ichiaba jara bi Jesús nipapata Galilea eujāde jarateede; chi k'ōp'āyoorā jirit'erada māik'aapa Capernaum p'uurude ne–inaa ooda maap'eda jarateeda, Galilea eujāde bi misa (caps. 1.14–6.29).

Ma eere jara bi Jesús jaratee nipapata awaraa eujāde (caps. 6.30–9.50); irua ooda māik'aapa jarateeda Judea eujāde māik'aapa Perea eujāde (cap. 10.1-52); iru wāda Jerusalendee māik'aapa irua mama ooda (caps. 11.1–12.44); irua jarateeda Tachi Ak'ōre ewari waibia ewatede (cap. 13) māik'aapa k'era weeda iru biiri īri (cap. 14.1-11).

Ma eere jara bi Jesupa ūraa t'ēe jarada, iru peet'aadap'edaa māik'aapa chok'ai p'irabaida (caps. 14.12–16.20).

Juan Bautistapa jarateeda eujā pania wēe bide (Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9, 15-17; Juan 1.19-28)

- 1** ¹ Mi, Marcopa p'āru Jesucristode; iru Tachi Ak'ōre Warra; Tachi Ak'ōrepa eperāarāmaa pedee pia Jesucristode k'awapida.
² Chonaarāweda Tachi Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa p'āji:

‘Tachi Ak'õrepa mǎgaji ichi Warramaa: “Mia eperǎ chok'a pëiit'ee pi naa o pia oonamerǎ pi, eperǎarǎ poro waibia, chei naaweda.”^a (Mal 3.1)

3 ‘Eujǎ pania wëe bide eperǎ bia bi: “O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, mǎga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda.”^b (Is 40.3)

4-6 Ewari aba Isaíapa p'ǎdak'a p'asaji. Eperǎ t'ijarapatap'edaa Juan Bautista^b cheji eujǎ pania wëe bima. P'aru camello k'aradee k'ada jipachi. Chi k'irride jipari ne-ede ooda paji. K'opachi sisi mǎik'aapa topachi jirri miéle. Judea eujǎdepemaarǎ mǎik'aapa Jerusalendepemaarǎ chok'ara wǎpachida iru úraa úride. Irua jarateepachi Tachi Ak'õrede ijǎadamerǎ mǎik'aapa poro choopidamerǎ ak'ipidait'ee áchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'ani. Mǎgá Tachi Ak'õrepa áchia p'ek'au k'achia oopata wëpapii.

Mǎga úridak'ári, eperǎarǎpa Tachi Ak'õremaa chupiria iidi chejida áchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mǎpai Juanpa poro chooji Jordán to jáde.

⁷Ichiaba jarateepachi:

—Eperǎ mi t'ëe cheru. Mǎgí waibiara bi mi k'áyaara p'ek'au k'achia wëe bairǎ. Mapa ijaabaip'eda, iru chancla jida éraik'araa bi. ⁸Mia parǎ poro choopari paniapa, mamída irua parǎ nǎgá poro chooit'ee. Ak'õre Jaure ba chepiit'eeda aji, parǎ k'ap'iade.

Jesús poro chooda

(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹Maapai Jesús cheji Nazaret^c p'uurudeepa. Ma p'uuru Galilea eujǎde bi. Cheji Juanpa jaratee badamaa. Mǎpai Juanpa Jesús poro chooji Jordán tode. ¹⁰Jesús toiduupa uchiak'ári, unuji pajǎ ewadaru mǎik'aapa Tachi Ak'õre Jaure ichi íri palomak'a baai cheru. ¹¹Mǎpai it'ariipa Tachi Ak'õrepa jaraji:

—Pida aji, mi Warra k'inia, mia jirit'erada. Pia mi t'ári o-íapipari.

Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade baapiit'ee pada

(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

¹²Mǎga bap'eda, Ak'õre Jaurepa Jesús wǎpiji eujǎ pania wëe bima. ¹³Mama ne-animal k'achia paraamái ituaba baji k'áima cuarenta. Netuara Poro Waibiapa ne-inaa k'achia oopi k'inia baji, mamída p'oyaa-e paji. Jesupa oo-e pak'ári, angeleerǎ chejida iru k'aripade.

^a 1.2 Irua eperǎarǎmaa jarateeit'ee k'áata oodaipia bi. ^b 1.4-6 -6 Griego pedeede: *Juan, chi eperǎarǎ poro choopari.* ^c 1.9 Nazaret p'uuru Galilea eujǎde bi. Jesús ma p'uurude wariji ichi ak'õrek'aa, José mǎpema pada perǎ.

Jesupa jarateemaa beeda
(*Mateo 4.12-17; Lucas 4.14-15*)

¹⁴Juan Bautista carcelde t'i nābidap'eda, Jesús wāji Galilea eujādee Tachi Ak'ōre pedee pia jarateede. ¹⁵Jarapachi:

—Idi weda eperāārāpa k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāārā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'anedamerā. Mapa k'isia p'ua bap'eda, p'ek'au k'achia oo amaadapāde aji, māik'aapa ijāadapāde aji, iru pedee pia jara pēidade.

Jesupa to–iapataarā k'īmari jirit'erada ichi ome nipapataadamerā
(*Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11*)

¹⁶Maap'eda Jesús Galilea Lago ide nide unuji Simón māik'aapa chi ipema Andrés. To–iapataarā paji. Mapa t'iri t'aamaa p'anajida. ¹⁷Jesupa māgaji:

—Mi ome nipapatāati māik'aapa óoti mia ooparik'a. Idideepa eperāārā jiridait'ee Tachi Ak'ōre–it'ee, to–iapataarāpa chik'o jiripatak'a.

¹⁸Aramata āchi t'iri atabēijida māik'aapa wājida iru ome.

¹⁹Ipu nok'ode unuji Santiago māik'aapa chi ipema Juan. Zebedeo warrarā paji. T'iri pi–ia p'e bīmaa p'anajida barcode. ²⁰Jesupa āra unuk'āri, t'iji ichi ome auk'a nipapataadamerā. Aramata atabēijida āchi mimia barcode āchi ak'ōre chi k'aripapataarā ome māik'aapa wājida Jesús ome.

Eperā k'ap'iade netuara merātia bada
(*Lucas 4.31-37*)

²¹Panajida Capernaum p'uurude. Māgí p'uuru Galilea eujāde bi. Judiorā ipata ewate pada perā, Jesús wāji Ak'ōre Ūraa jarateepata tedee. Mama jarateemaa beeji. ²²Jōmaarā taide jīp'a jarateeeji Tachi Ak'ōrepa jarateepidak'a. Moisepa p'āda jarateepataarā k'āyaara pipiara jarateeeji. Mapa eperāārā ak'itrua para beeji. ²³Mama t'iuji eperā k'achia bi Tachi Ak'ōre k'īrapite, netuara iru k'ap'iade merātia bada perā. Ma netuarapa biaji:

²⁴—Jesús Nazaret p'uurudepema, ¿k'āata oo chejima aji, taimaa? ¿Tai ichiak'au bīji! ¿Tai k'emat'aadeta cheruk'ā? aji. Mia pi k'awa bi. Tachi Ak'ōrepa pi pēiji. Mapa pide p'ek'au k'achia wēe bida aji.

²⁵Māpai Jesupa ma netuara itriat'aaji:

—¡K'īup'ee beepāde aji, māik'aapa uchiapāde aji, na eperā k'ap'iadeepa!

²⁶Māpai ma netuarapa eperā wawat'aaji māik'aapa golpe biap'eda, k'ap'iadeepa uchiadachi. ²⁷Māga unudak'āri, jōmaweda ak'itrua para beeji māik'aapa pedee para beeji āchi pitapai:

—¿K'aima na eperā? ¡Eperā poro waibiak'a jaratee bi! Irua jarateeda waide ūridak'aa nama. ¡Ma awara netuaramaa pedee k'āri, irua jararuk'a auk'a oo p'anida! aji.

²⁸Mapa taarā–e weda Galilea eujādepemaarāpa Jesús k'awaajida.

Jesupa Simón Pedro p'āk'ōre jipada

(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

²⁹ Jesús, Santiago^d Juan ome uchiadak'āri Ak'ōre Ūraa jarateepata tedeepea, wājida Simón māik'aapa Andrés temaa. ³⁰ Simón p'āk'ōre k'iamiapa p'arude baji. Mapa jaranajida Jesumaa. ³¹ Jesús irumaa wāji māik'aapa juade jita atap'eda, p'irabai ataji. Aramata k'iamia tuudachi. Māpai chi k'ayaa badapa nek'opiji Jesumaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada

(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

³² K'eudaik'āri, eperāarāpa k'ayaa beerā chok'ara aneejida Jesumaa. Ichiaba aneejida netuara k'ap'iade merātia beerā. ³³ P'uuru pidaarā chok'ara see nībeeji te t'īupatamāi. ³⁴ Jesupa k'ayaa k'īra t'ādoos iru p'anadap'edaarā jipaji. Ichiaba netuaraarā eperā k'ap'iade merātia beeda uchiapik'ooji. Ma awara ma netuaraarāmaa pedeepe—e paji, āchia k'awa p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā.

Jesús Galilea eujāde jaratee nipada

(Lucas 4.42-44)

³⁵ Tap'edapodopa Jesús p'irabaiji māik'aapa uchijai p'uurudeepa it'aa t'īnait'ee eperāarā p'anadak'aamaa. ³⁶ Simón p'irabaik'āri, iru unu—e paji. Mapa apemaarā k'ōp'āyoorā ome wāji Jesús jiride. ³⁷ Unu atadak'āri, māgajida:

—Jōmaarāpa pi jiri nidada ajida.

³⁸ Mamīda Jesupa māgaji:

—Tachi Ak'ōrepa mi pēiji ichi ūraa jōmaarāmaa jarateemerā. Mapa wādāma aji, awaraa p'uuru k'ait'a beemaa.

³⁹ Jesús māgá jaratee nipapachi jōma Galilea eujāde chi k'ōp'āyoorā ome. Jarateepachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede p'uuru bee chaa māik'aapa eperā k'ap'iade netuara merātia bee uchiapipachi.

Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada

(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Ewari aba eperā leprapa k'ayaa bi cheji Jesumaa māik'aapa bedabaip'eda, māgaji:

—K'inia bi pirā, mi k'ayaa wēpapipāde aji, Ak'ōre k'īrapite mi pia beemerā.

⁴¹ Jesupa iru chupiria k'awaaji. Juapa t'ōbaiji māik'aapa māgaji:

^d 1.29 Santiago ichiaba t'ījarapachida *Jacobo*.

—¡K'inia bida! aji. Jipa beepáde aji.

⁴²Aramata ichi k'ap'iadeepa lepra k'ayaa wēpadachi mǎik'aapa jipa beeji. ⁴³Jesupa áyaa pëik'ári, ūraaji:

⁴⁴—¡Ūrǐji! Jaranáaji apidaamaa. Jǐp'a p'aaremaa ak'ipináji. Moisepa p'ádade jara bik'a ipana omé atéeji, teeit'ee Tachi Ak'õremaa. Mǎgá jõmaarāpa pǐ jipa beeda k'awadayada aji.

⁴⁵Mamída wǎk'ári, ma eperāpa pariatua jara wāpachi. Maperǎ Jesús p'oyaa wǎk'aa paji p'uurudee. Eperāarǎ p'anadak'aamāi nipapachi. Mamída at'ári p'uuru pidaarǎ irumaa wāpachida.

Jesupa chiwa bada jipada
(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

2 ¹Ma t'ēepai Jesús waya wǎji ichi bapatamaa Capernaum p'uurudee. Mamída eperāarāpa k'awaadak'ári iru mama bi, ²taarā-ee eperāarǎ chok'ara teeda see nǐba cheji. T'ĩupatamāi pida araa-ee nǐbeeji. Irua Ak'õre Ūraa jaratee bi misa, ³eperāarǎ k'ĩmariirāpa irumaa aneejida eperǎ chiwa bi. ⁴Mamída Jesumāi p'oyaa t'ĩuda-e paji, chok'ara see nǐbada perǎ ma tede. Maperǎ terrazade wǎjida mǎik'aapa uria ewa atajida. Mǎgǐ uriadeepa chi chiwa bi irabai atajida ichi p'arude. ⁵Jesupa mǎga unuk'ári, k'awaji wāara ichide ijāa p'ani. Mapa mǎgaji ma chiwa bĩmaa:

—Warra, pia p'ek'au k'achia oopata jõmaweda wēpajipi.

⁶Moisepa p'áda jarateepataarǎ ũk'uru mama su-ak'i p'anajida. Mǎga ũridak'ári, k'ĩsiajida: ⁷“Jǎ eperǎ ik'achia pedeemaa bi Tachi Ak'õre āpíte. Na eujādepemaarāpa p'ek'au k'achia wēpapidak'aa; Tachi Ak'õrepapaita mǎga ooi.”

⁸Mamída Jesupa ichi t'ārǐde k'awaji āchia k'achia k'ĩsia p'ani. Mapa mǎgaji:

—¿Sǎap'eda parāpa k'ĩsia k'achia k'ĩsia p'anima? aji. ⁹Mia irumaa jarai: “Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajipi” maa-e pǐrǎ jarai: “P'irabáiji mǎik'aapa wǎji”. ¹⁰Mi chi Eperǎ Ak'õre Truadepema.^e Mapa Tachi Ak'õre jua ek'ari mia p'ek'au k'achia wēpapipari na p'ek'au eujāde. Parāpa mǎgǐ k'awaadamerǎ mia jarait'ee: ¹¹¡P'irabáiji! Pichi p'aru atáji mǎik'aapa wǎji pichi temaa.

¹²Mǎpai ma chiwa bada p'irabaidachi mǎik'aapa ichi p'aru atap'eda, uchiadachi jõmaarǎ taide. Mǎpai jõmaarǎta ak'ĩtrua para beeji. O-ĩapa jarapachida Tachi Ak'õre jõmaarǎ k'áyaara waibĩara bi:

—Waide nǎga unudak'aada apachida.

^e 2.10 *Chi Eperǎ Ak'õre Truadepema* jara k'inia bi *Tachi Ak'õre mimiapari na p'ek'au eujādee cheda*. Jesucristopa ichi nǎga t'ĩjaraji ak'ĩpiit'ee ichi Mesías.

Jesupa Leví jirida ichi ome nipapariimerã

(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³Maap'eda Jesús waya wãji Galilea Lago idee. Eperãarã irumaa chepachida. Mãpai Ak'õre Ūraa jarateepachi. ¹⁴Wãyaa wãde, unuji Leví.^f Mãgí Alfeo warra paji. Su-ak'i baji Cesar-it'ee impuesto p'aapatamãi. Jesupa mãgaji irumaa:

—Mi ome nipaparíji.

Aramata p'irabaip'eda wãji Jesús ome.

¹⁵Maap'eda chok'ara impuesto p'epataarã Roma pidaarã rey-it'ee mãik'aapa awaraa eperãarã k'achia-idaa beerã apatap'edaa Jesús ome nipapachida. Maapai Jesús nek'onaji Leví tede. Jesús mãik'aapa ichi ome nipapataarã su-ak'i p'aneejida mesade. Auk'a mãgí eperãarã su-ak'i p'aneejida mama Jesús ome. ¹⁶Moisepa p'ãda jarateepataarã, fariseorã eere p'anapatap'edaarãpa mãga unudak'ãri, iidijida Jesús k'õp'ãyoorãmaa:

—¿Sãap'eda parã jarateepari nek'omaa bima ajida, impuesto p'epataarã ome mãik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarã ome? Jãga ooik'araa bida ajida.

¹⁷Jesupa ãchia jaradap'edaa ũrik'ãri, mãgaji:

—Médico pëidak'aa k'ap'ia pia beerãmaa. Jíp'a pëipata k'ayaa beerãmaa. Mãga pik'a Tachi Ak'õrepa mi pëi-e paji t'ãri pia beerã jiride; ma k'ãyaara p'ek'au k'achia oopataarã jirideta pëiji.

Sãapai nek'oda-ee p'anadaipia bi

(Mateo 9.14-15; Lucas 5.33-35)

¹⁸Ewari aba Juan Bautista k'õp'ãyoorã mãik'aapa fariseorã it'aa t'ĩmaa p'anajida nek'oda-ee Tachi Ak'õre waaweepa. Eperãarã ũk'uruurãpa mãga unudak'ãri, Jesumaa iidinajida:

—Juan ome nipapataarã mãik'aapa fariseorã ome nipapataarã edaare nek'odak'aa. ¿Sãap'eda pi k'õp'ãyoorãpa auk'a oodak'aama? ajida.

¹⁹Jesupa p'anauji:

—Eperãarã miak'ãipata fiesta oodak'ãri, o-ã p'anapata. Mapa k'õp'ãyoorã miak'ãidait'ee p'aniirã ome p'ani misa, nek'opata o-ã p'anadairã. ²⁰Mamãda ewari aba miak'ãiit'ee bada imik'ĩra ata chedait'ee chi k'õp'ãyoorã ik'aawaapa. Wãara, ma ewate chi k'õp'ãyoorã nek'oda-e pait'ee t'ãri p'uapa.

Ūraa chiwidi mãik'aapa ũraa chonaarãwedapema

(Mateo 9.16-17; Lucas 5.36-39)

²¹—Eperã apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'iiik'araa bida aji, p'aru sorede parchaait'ee. Mãga ooru pirã, chi p'aru chiwidi ãridariit'ee

^f 2.14 Leví ichiaba t'ijarapachida *Mateo*.

māik'aapa ma pite auk'a bee–e pait'ee chi p'aru sore ome. ²²Ichiaba vino ewaa juda t'idak'aa ne–e sorede. Māga ooruta pirā, baak'adaipari māik'aapa ne–e jīdaipari. Vino jida ichiaba atuadaipari. ¡Maperā vino ewaa juda t'idaipia bi ne–e chiwidi bide!

Trigo k'imi chak'eerā jonadap'edaa ñipata ewate

(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³Judiorā ñipata ewate Jesús nipaji trigo k'āide māik'aapa chi k'öp'āyoorā wāyaa wādak'āri, trigo k'imi chak'eerā oro ata wājida chi tau k'odait'ee.[§] ²⁴Arii p'anadap'edaa fariseorāpa māga unudak'āri, Jesumaa māgajida:

—¡Pichá ak'íji! ¿Sāap'eda pi k'öp'āyoorāpa jāga oomaa p'anima? ajida. Chonaarāweda Moisepa jaraji mimiadaik'araa bi ñipata ewate.

²⁵Jesupa māgaji:

—Parāpa Tachi Ak'ōre Ūraa p'ā jēra bide pia k'īsiada–e p'ani. Chonaarāweda Rey David chi k'öp'āyoorā ome audú jarrapisia p'anadak'āri, ²⁶ichi t'íuji Tachi Ak'ōre te ne–edee oodade. Abiatar, p'aareerā poro waibiapa, pan k'opiji Davidmaa, ai naaweda Tachi Ak'ōrepa jaraji mīda p'aareerāpa aupai māgee pan k'odamerā. Davidpa ma pan k'op'eda, ichi ome nipapataarāmaa teeji. Tachi Ak'ōrepa āra miapi–e paji māga oodap'edaa k'aurepa. ²⁷Tachi Ak'ōrepa eperāarā oo–e paji ñipata ewari iadamerā. Naapiara Tachi Ak'ōrepa eperā ooji. T'ēepai ooji ñipata ewari eperāarā ñidamerā mimiada–ee. ²⁸Ñipata ewate paara mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jua ek'ari bida aji.

Eperā jua chiwa bada

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

3 ¹Waya Jesús wāji Ak'ōre Ūraa jarateepata tedee. Mama baji eperā jua chiwa bi. ²Ūk'uru arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa ak'í para baji, ñipata ewate jipai jīak'aapa. Māgá āchi charraarāmaa jaranadait'ee. ³Māpai Jesupa jua chiwa bimaa maaji:

—P'irabáiji māik'aapa jōmaarā esajīak'a ak'ini béeji.

⁴Māpai apemaarāmaa iidiji:

—¿K'āare p'adata iru p'ani Ak'ōre Ūraade ñipata ewate oodamerā? ¿Pia oopia bi wa k'achia? ¿Jīpaipia bi piupiamaaapa wa piupiipia bi, k'aripada–ee?

Mamīda āchi k'īup'ee para beeji k'awa p'anadap'edaa perā piata oopia bi. ⁵Jesupa k'īrau ak'íji āchima. Ma eperā chupiria k'awaa k'iniada–e p'anadap'edaa perā, Jesús k'īra pia–ee beeji. Māpai ma eperāmaa māgaji:

—Pichi jua jīrupáde aji.

§ 2.23 Dt 23.25.

Māpai jua jīruji. Aramata jīpa beeji. ⁶Mapa fariseorā mamāik'aapa uchiadap'eda, Rey Herodes eere p'anadap'edaarā ome pedeeteemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

Jesupa eperāarā chok'araarāmaa jarateeda lago ide

⁷Galilea eujādepemaarā chok'ara Jesús t'ēe chejida. Mapa iru wāji chi k'ōp'āyoorā ome Galilea Lago idee. ⁸Jesupa ne–inaa pia oopari k'awaadak'āri, eperāarā chok'araara cheepurujida irumaa: Judea eujādepemaarā, Jerusalén p'uurudepemaarā, Idumea eujādepemaarā. Ichiaba chejida Jordán to k'īraik'a eerepemaarā, Tiro p'uuru k'ait'a p'anapatap'edaarā māik'aapa Sidón p'uuru k'ait'a p'anapatap'edaarā. ⁹⁻¹⁰Chok'ara jipada perā, k'ayaa beerāpa iru p'īsua ata chejida, t'ōbairupa jīpa p'aneedai jīak'aapa. Eperāarā audú chok'ara nībada perā, ichi ome nīpapataarā pēiji barco jīride, eperāarā ichimaa chenaadamerā. Māpai jarateeji barcodepa.

¹¹Netuara merātia beerāpa Jesús unudak'āri, iru k'īrapite bedabaik'oodachida māik'aapa biapachida:

—;Pi Tachi Ak'ōre Warrapi!

¹²Mamīda Jesupa netuaraarā itriapachi ichia ooda nepirinaadamerā eperāarā k'īrapite.

Jesupa k'ōp'āyoorā jirit'erada

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³Maap'eda Jesús ee nok'odee wāji chi k'ōp'āyoorā ome māik'aapa jirit'eraji ichi k'īsidiade iru bada. ¹⁴Doce jirit'eraji ichi ome nīpapataadamerā māik'aapa Ak'ōre Ūraa jarateepataadamerā awara āi. [Māgiirā t'ī biji *apóstoles*.^h] ¹⁵Māgiirā ichiaba pēiji netuara merātia bee uchiapidamerā eperāarā k'ap'iadeepa. ¹⁶Nāgiirā paji chi doce jirit'erada: Simón, (Jesupa t'ī bida Pedro); ¹⁷Zebedeo warrarā, Santiago Juan ome; Jesupa ichiaba āra t'ī bida *Boanerges*;ⁱ ¹⁸Andrés; Felipe; Bartolomé; Mateo; Tomás; Santiago (Alfeo warra); Tadeo; Simón Celote apatap'edaa;^j ¹⁹māik'aapa Judas Iscariote; māgipa t'ēepai Jesús traicionaada.

Jesús Netuara Poro Waibia ome

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰Ma t'ēepai Jesús teeda t'īruji chi k'ōp'āyoorā ome māik'aapa waya eperāarā chok'ara irumaa chejida. Mapa p'oyaa nek'odak'aa paji. ²¹Jesús ēreerāpa māga k'awaadak'āri, iru ata chejida jaradap'edaa perā k'īra k'awa–ee bi.

^h 3.14 Māgí pedee jara k'inia bi *Jesupa pēida*. ⁱ 3.17 Māgí pedee jara k'inia bi *Pa Warrarā*. ^j 3.18 Roma jua ek'ariipa uchua k'inia p'anadap'edaarā t'ijarapachida *Celote eerepemaarā*.

²²Moisepa p'áda jarateepataarã che p'anajida Jerusalendeepa. Áchia jarapachida:

—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jágá netuaraarã uchiapiarida apachida.

²³Jesupa áchi t'í p'e atap'eda, nepiríji:

—¿Sága Satanapa uchiapiima ichi auk'aarã? ²⁴P'uuru pidaarã chik'íra unuamaa p'aneeruta pirã, taarãda—e áchi itu jôdaridait'ee. ²⁵Auk'a te pidaarã awara—awaraadaidak'ári, waa araa p'anapataada—e pait'ee mãik'aapa jôdaridait'ee. ²⁶Mága pik'a Netuara Poro Waibiapa ichi auk'aarã jêreru pirã, áchi itu jôdaridai.

²⁷Ma awara, apida t'íudak'aa eperã juataura bimã i ru net'aa jãri atade. Naapiara jì nîbi—e pirã, i ru net'aa jãri p'e ata—e pai. Mi waibiara bi Netuara Poro Waibia k'áyaara. Mapa netuaraarã mi jua choodak'aa.

²⁸'Mia wãarata jararu. Tachi Ak'ôrepa p'ek'au k'achia jômaata wêpapii, pedee k'achia jaradap'edaa paara i ru âpite. ²⁹Mamîda ik'achia jararuta pirã i ru Jaure âpite, Tachi Ak'ôrepa perdonaak'aa. Mâgee p'ek'au k'achia wêpapi—eda aji.

³⁰Moisepa p'áda jarateepataarãpa jarapachida Jesupa ne—inãa oopachi netuara juapa mãik'aapa merapachida Tachi Ak'ôre Jaure. Mapa mága jaraji Jesupa.

María Jesús ípemaarã ome pachedap'edaa

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

³¹Mãpai pachejida Jesús nawe chi ípemaarã ome. Mamîda taawa p'aneejida mãik'aapa t'í pëijida Jesús áchimaa uchiamerã. ³²Jesús ik'aawa su—ak'i p'anadap'edaarãpa jarajida:

—Pi nawe pi ípemaarã ome taawa nimaa p'anida ajida. Árapa pi jiri nidada ajida.

³³Irua p'anauji:

—Parãpa k'awa p'ani mi nawe mãik'aapa mi ípemaarã. Mamîda ¿k'airãta mia k'inia i ru bima mi nawek'a mãik'aapa mi ípemaarãk'a?

³⁴Ak'íp'eda ichi ik'aawa su—ak'i p'anadap'edaarãmaa, mágaji:

—Acha p'aniirãta mia k'inia i ru bi mi nawek'a mãik'aapa mi ípemaarãk'a. ³⁵Tachi Ak'ôrepa k'inia bik'a oopataarãta mi ípemak'a, mi ípewêrak'a p'ani mãik'aapa mi nawek'a.

Net'atau p'opari nepirida

(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)

4 ¹Waya Jesús jarateemaa beek'ári lago ide, eperãarã chok'ara chejida. Audú chok'ara chedap'edaa perã, Jesús batauji barco lago jãde badade mãik'aapa su—ak'i beejì. Jôdee eperãarã jômaweda p'aneejida lago ide.

²Mamãik'aapa Jesupa eperãarãmaa nepirimaa beejì Ak'ôre Ūraa jarateeit'ee:

3—Mia nepiriru pia k'ísíati. Eperã wãji net'atau p'ode. 4 Ma p'lo wãk'ári, ùk'uru baajida o jãde. Mãpai ipanaarãpa k'ok'oo chejida. 5 Ûk'uru baajida mãu–idaade mak'iara yooro wêe badamãi. Mãgí isapai t'onojida, mak'iara yooro wêe bada perã. 6 Mamída ak'õrejiru jêrak'ári, chi k'iru piidachi, chi k'arra ïrii bada perã. 7 Ûk'uru baajida ne–iiri–idaade. Mamída ne–iiri k'ap'ip'iara waripari perã, mãgí net'atau t'ono wãdap'edaa piuk'oodachida. Maperã chada–e paji. 8 Jõdee awaraa net'atau baajida eujã piade. Mãgí t'onojida, warijida mãik'aapa pia chaujida. Ûk'uru net'atau abaadeepa uchajida treinta, sesenta maa–pirã cien.

9 Mãpai Jesupa mãgaji:

—¿Pia k'ísíati parãpa et'ewa ùridap'edaade k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi!^k

Sãap'eda Jesupa nepiripachi jarateeit'ee

(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)

10 T'êepai Jesús ituaba beeji chi k'õp'ãyoorã doce ome, awaraa ichi ome nipapatap'edaarã paara. Mãpai ãchia iidijida:

—¿K'ãata jara k'inia bima ajida, pia nepiri bada?

11 Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õrepa parãmaa k'awapimaa bi ne–inaa naaweda k'awapik'aa pada; sãga ichideerã p'aneedai. Mamída awaraarãmaa mia nepiripari jarateeit'ee, k'awada–ee p'aneedamerã.

12 'Mia oo bi ak'i p'ani mída, wãara unuda–e mãik'aapa mia jara bi ùri p'ani mída, k'awada–e. Mia jarateepari pia k'awadap'edaa paara, Tachi Ak'õrede ijãak'ajida mãik'aapa irua ãchia p'ek'au k'achia oopata wêpapik'aji. Mamída wãara mãga k'iniadak'aa.' (Is 6.9-10)

Jesupa k'awapida net'atau p'oparide

(Mateo 13.18-23; Lucas 8.11-15)

13 Mãpai Jesupa iidiji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—¿Parãpa k'awada–e p'anik'ã mia jaratee k'inia bi ma nepiridade? ¿Sãga k'awaadait'ee awaraa nepirik'ári jarateeit'ee? Nãga jara k'inia bi:

14 'Ma net'atau p'opari Ak'õre Ûraa jarateeparik'a bi mãik'aapa ma net'atau Ak'õre ùrãak'ata bi. 15 Net'atau baairutamãi eperãarã Ak'õre Ûraa ùripataarãk'ata bi. Mamída ùridap'eda, Netuara Poro Waibia chepari ne–inaa ooit'ee, t'ãriipa ma pedee ijãanaadamerã. 16 Awaraa eperãarã chi net'atau mãu–idaade baaidap'edãak'apí p'ani. Tachi Ak'õre Ûraa o–ia ùripata. 17 Mamída ma net'atau t'onoda taarã–e weda piidaiparik'a, mãga pik'a mãgãirãpa ma jara pèida taarã ijãada–e.

^k 4.9 Griego pedeede: ¿K'iiri paraa beerã, pia ùrti!

Maperã ma ũraade ijãadap'edaa k'aurepa awaraarãpa nepira jiri cheruta pirã áchi ome, maa–e pirã awaraarãpa áchi jiriruta pirã miapidait'ee, ijãa amaapata. ¹⁸Awaraa eperãarã chi net'atau ne–iiri–idaade baaidap'edáak'api p'ani. Ak'õre Ũraa ũri p'ani. ¹⁹Mamĩda áchia na p'ek'au eujãdepema net'aa k'ĩsia p'aneepata áchi–it'ee atadait'ee. Tachi Ak'õre Ũraa ũridai k'ãyaara, p'arat'a mãik'aapa awaraa ne–inaa waapiara k'inia p'anapata. Maperã Tachi Ak'õrepa oopi k'inia bik'a oodak'aa. ²⁰Jõdee awaraa eperãarã chi net'atau eujã piade baaidap'edáak'api p'ani. Net'atau aba eujã piade uuda chauparik'a tau treinta maa–e pirã sesenta maa–e pirã cien, mãga pik'a ma eperãarãpa Ak'õre Ũraa ũridak'ãri, t'ãride ijãa p'aneepata. Mãgá Tachi Ak'õre Ũraa waapiara k'awaa wãpata mãik'aapa oopata irua k'inia bik'a.

K'ãata oodaipia bi Jesupa jarateeda ũridak'ãri
(Lucas 8.16-18)

²¹Ichiaba jarateeki:

—Tachia lámpara k'oodak'aa cajón ek'ari ata bidait'ee maa–e pirã cama ek'ari. Ma k'ãyaara lámpara k'oodak'ãri, it'í ata bĩpata pia idaamerã. ²²Mãga pik'a, írá Tachi Ak'õre net'aa mera pik'a bi mĩda, t'ẽepai parãpa jõmaarãmaa jaradait'ee.¹ ²³¡Pia k'ĩsĩati parãpa et'ewa ũridap'edaade k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi!

²⁴Ichiaba jaraji:

—Pia k'ĩsĩati mia jararude. Eperãpa ne–inaa pia ook'ãri mia jarateeda pia k'ĩsia bairã, pia oo bi. Tachi Ak'õrepa ichi ũraa audú k'awaapii irumaa, mãik'aapa ne–inaa pipiara ooyada aji, iru ome. ²⁵Tachi Ak'õrepa eperã k'ĩsia k'awaa bimaa k'ĩsia k'awaara bapiit'ee, Ak'õre Ũraa Pia ijãapari perã. Jõdee mia jarateeda pia k'ĩsia k'inia–e bak'ãri, ichia naaweda k'awa bada k'ĩra atuapiit'ee.^m

Net'atau t'onoda nepirida

²⁶Ichiaba Jesupa nepiriji:

—Tachi Ak'õre jua ek'ari p'aniirã íwapata net'atau eujãde p'odak'a. ²⁷Tachia net'atau p'odap'eda, k'euru chaa k'ãiruta pijida mãik'aapa ewari chaa p'irabairuta pijida, ma net'atau t'onopari mãik'aapa wari wãpari. Tachia k'awada–e sãga mãgá waripari. ²⁸Yoorode net'atau ichi itu t'onopari. Naapiara uchiapari chi t'uk'lu; mamãik'aapa chi k'iru.

¹ 4.22 Pia jarait'eera, Tachi Ak'õrepa ooda mera bi eperãarãpa k'awanaadamerã. Ichiaba irua ooda oopachi ununaadamerã. Mamĩda írapi irua mera iru bada eperãarã ũk'uruurãpa pia k'awaaruta mãik'aapa ũk'uruurãpa irua oopari pia unuruta. ^m 4.25 Griego pedeede: *Eperãpa iru bimaa waapiara teit'ee. Jõdee chi mak'ĩara wẽe bimaa maarepida tee–e pait'ee. Irua ma–ãri iru bi paara jãri atait'ee.*

Maap'eda uchiapari chi k'imi chak'e; t'ēepai net'atau chok'ara chaupari.
29 P'oo bak'āri, ewapata. Māga bi Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'anīirā ome.

Mostaza tau nepirida

(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

30 Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'āarek'a bima aji, Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerā p'aneedamerā? ¿K'āata nepiriit'eema pia k'awaadamerā?

31 Mostaza tau uudák'api bi. Māgí net'atau apemaarā net'atau k'āyaara ma–āriara bi. 32 Mamīda uup'eda, apemaarā ne–uu k'āyaara waibiara waripari. Māgá waibia warik'āri, ipanaarāpa āchi te oopata chi juade.ⁿ

Jesupa ooda nepirik'āri

(Mateo 13.34-35)

33 Jesupa māga nepiri wāpachi Tachi Ak'ōrede k'īsia p'aneedamerā. Ichia nepirida pia ūridak'āri, waa nepiripachi. 34 Jarateek'āri, ichita māgá nepiripachi. Nepiri–ee jarateek'aa paji. Mamīda chi k'ōp'āyoorā ituaba p'aneedak'āri, ma nepirida jōma jara k'inia bi jarateepachi.

Jesupa nāu p'usa ome t'umātīpida

(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

35 Ma ewate k'eu wāk'āri, Jesupa maaji ichi ome nipapataarāmaa:

—Wādāma aji, lago k'īraik'a eeree.

36 Eperāarā atabēijida māik'aapa bataujida Jesús su–ak'i bada barcode. Awaraarā jida auk'a wājida awaraa barcode. 37 Māgá lago sia wādade nāu golpe p'ua nībeeji māik'aapa p'usara t'o nībeeji. Mapa barco pirubaa i wā nipaji. 38 Māimisa Jesús k'āi baji barco trumaa. Su–ak'i beepata īri porok'au baji. Aramata īrimat'aajida māik'aapa māgajida:

—¡Tachi Waibia! ¡P'irabáiji! ¡Tachi pirubaa i wādapi! ¿Pi–it'ee p'ua–ek'ā ajida, tachi pirubaaidaruta pījida?

39 Māpai Jesús p'irabaip'eda, māgaji nāumaa:

—Waa p'uanaapáde aji.

Māpai nāu waa p'ua–e paji. Ichiaba p'usamaa maaji:

—T'umāti beepáde aji.

Aramata jōmaweda ip'ii ūu beeji. 40 Māpai Jesupa maaji ichi ome nipapataarāmaa:

—¿Sāap'eda p'era jōnima? ¿At'āri ijāada–eeta p'anik'ā? aji.

41 Mamīda āchi p'era para beeji, waide māga unudak'aa pada perā. Āchi pitapai iidi para beeji:

ⁿ 4.32 Māga pik'a Ak'ōrede ijāapataarā chok'ara–ee p'ani mīda, isapai iwa wāpata chok'aradarutamaa.

—¿K'aima nāgf? Tachi Ak'õrepapaita pedeeperi nāumaa, p'usamaa ip'ii beemerã.

Eperã k'ap'iade netuara merätia bada

(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-39)

5 ¹Lago k'iraik'a eere panajida Gerasa eujãde. ²Jesús barcodeepa batauk'ãri, irumaa cheji jãiradeepa eperã k'ap'iade netuara merätia bi. ³Ma eperã ãk'adaa bapachi jãira mãu te uriade. Ichi ome p'oyaadak'aa paji; cadenapa pida. ⁴Edaare cadenapa biiride mãik'aapa juade jã nãbipachida. Mamãda t'it'aapachi. Mapa p'oyaadak'aa paji. ⁵Åstaawa, p'arik'ua pida bia nipapachi ee beede mãik'aapa jãira bee chaa. Ichi itu p'u oo nipapachi mãupa. ⁶Mamãda t'imí weda mãgf eperãpa Jesús unuk'ãri, p'iradachi irumaa mãik'aapa bedabaidachi. ⁷⁻⁸Mãpai Jesupa mãgaji:

—¡Netuara, uchiapãde aji, na eperã k'ap'iadeepa!

Biaji:

—Jesús, pi Ak'õre Waibia Warrapi. ¿K'ãata ooit'eema aji, mi ome? Tachi Ak'õre k'irapite jarãji mi k'achia oo—e pait'ee. Mi ichiak'au bipãde aji.

⁹Mãpai Jesupa iidiji:

—¿Pi, k'asaa t'ijarapatama? aji.

—Mi t'ijarapatada aji, Legión,^o chok'ara nipapata perã.

¹⁰Mãpai Jesumaa chupiria iidipachi awara ãyaa pëinaamerã. ¹¹Ma ee k'arraya sinaarã chok'ara nek'omaa p'anajida. ¹²Mapa netuaraarãpa chupiria iidijida:

—Awara ãyaa pëii k'ãyaara, ara p'aní sina k'ap'iade t'ũpipãde ajida.

¹³Mãpai Jesupa netuaraarã mamaa pëiji. Uchiapiji ma eperã k'ap'iadeepa mãik'aapa t'ũpiji sinaarã k'ap'iade. Mãirã p'irak'oodachida ee k'õot'ari jira bidee mãik'aapa lago jãde baainajida. Mama jõmaweda ãyapa jãak'oodachida. Sinaarã perã dos mil paji.

¹⁴Ma sina jã p'anadap'edaarãpa mãga unudak'ãri, p'era p'irak'oodachida. Åchia unudap'edaa nepirinajida p'uuru pidaarãmaa mãik'aapa p'uuru k'ait'a beerãmaa. Eperãarãpa Jesupa ooda k'awaa k'inia p'anadap'edaa perã, chejida ak'ide. ¹⁵Jesumãi pachedak'ãri, ma eperã netuaraarã merätia p'anadap'edaa unujida, p'aru jãp'eda, su—ak'i bi Jesús ik'aawa mãik'aapa k'ira pia ak'i baji. Mãga unudak'ãri, p'era para beeji. ¹⁶Chi unudap'edaarãpa nepirijida apemaarãmaa netuaraarã merätia p'anadap'edaa mãik'aapa sinaarã k'ap'iade pëik'ooda. ¹⁷Mãpai waaweepa Jesumaa chupiria iidijida ãchi eujãdeepa wãmerã.

¹⁸Jesús barcode batauk'ãri, ma eperã naaweda netuaraarã merätia badapa chupiria iidiji Jesupa ichi ome auk'a wãpimerã. ¹⁹Mamãda Jesupa oo—e paji; jãp'a jaraji:

o 5.9 Legión jara k'inia bi soldaarã seis mil.

—Wáji pichi temaa. Nepirínápáde aji, jómaweda Ak'õrepa ooda m̄aik'aapa pi chupiria k'lawaada.

²⁰Māpai nepirí wāpachi Jesupa ooda ichi ome Decápolis eujáde, p'uuru bee chaa. Māga ūridak'ári, eperāarā jómaweda o-ía ak'itrua para beejí.

Jairo k'au jipada m̄aik'aapa wēra abaapa Jesús p'aru i t'õbaida
(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

²¹Waya Jesús chek'ári k'íraik'a eereepa barcode, eperāarā chok'ara chejida irumaa lago ide. ²²Māga nide Tachi Ak'õre Ūraa jarateepata tedepema poro pacheji. Ichi t'íjarapachida Jairo. Jesús unu atak'ári, biirimāi bedabaidachi ²³m̄aik'aapa chupiria iidiji:

—Mi k'au juak'aya n̄ibi. Chupiria k'awáaji. Pi jua binápáde aji iru ři, mágá jipa beemerā m̄aik'aapa chok'ai beemerā.

²⁴Māpai Jesús ichi ome wáji. Ichiaba eperāarā chok'ara wájida Jesús ome. Maperā p'ísua wájida. ²⁵Ma eperāarā see n̄ibide baji wēra bi k'ayaa bi waamiapa. Doce años mágá baji. ²⁶At'apai mia baji. Jōma chi p'arat'a jōdai baji jipapataarā juade nipa, jipa-ee. Waapiara k'ayaa k'erapachi. ²⁷Jesupa ooda ūri bada perā awaraarā it'aideepa, k'ait'a wáji āpíteik'a eereepa iru p'aru t'õbait'aade. ²⁸Māga ooji k'ísia bada perā iru p'aru i t'õbairupapai jipa beei. ²⁹T'õbaik'ári, aramata waamia t'ibaidachi, m̄aik'aapa ichia k'awaaji Jesupa ichi jipada. ³⁰Aweda Jesupa k'awaaji jiparu ichia jara-eeta. Mapa āpítee ak'ip'eda, iidiji:

—¿K'aipa mi p'aru t'õbaijima? aji.

³¹Ichi ome nipapataarāpa mágajida:

—¿Pia unu-e bik'ā ajida, eperāarā p'ísua n̄ibi? Māga bita iidi bi: “¿K'aipa mi t'õbaijima?”

³²Mamīda Jesupa tau k'it'aa ak'i n̄ibeeji unui jīak'aapa k'aipa paji. ³³Ma wēra k'ap'ia wēre n̄ibapachi p'era n̄ibipa, k'awa bada perā ichita jipa bi. Mapa bedabaidachi Jesús k'írapite m̄aik'aapa jómaweda jaraji. ³⁴Māpai Jesupa mágaji irumaa:

—Wēra, pia mide ijāa bairā, jipa beejida aji. K'āiwee wāpáde aji, pi k'ayaa wēpada perā.

³⁵Jesús pedeemaa bide Jairo tedeepa eperāarā chejida m̄aik'aapa mágajida Jairomaa:

—Pi k'au jai-idaaji. Mapa ¿k'āare-it'ee Jesús atedayama ajida, pichi temaa?

³⁶Mamīda Jesupa māga ūrik'ári, mágaji Jairomaa:

—Waaweenáaji; jīp'a mide ijāapáde aji.

³⁷Mam̄aik'aapa k'õp'āyapi-e paji apemaarāmaa; aba ateeji Pedro, Santiago m̄aik'aapa chi ipema, Juan. ³⁸Jairo temāi panadak'ári, biuk'a n̄ibaji. Ununajida eperāarā jarajēe para n̄ibi. ³⁹T'íujida teedaa m̄aik'aapa Jesupa mágaji:

—¿Sāap'eda audupai jēe para bima? aji. Na wēra k'au jai-idaa-e bi. Jīp'a k'āita bida aji.

⁴⁰Māga ūridak'āri, ēik'oodachida. Māpai Jesupa jōmaweda taawaa uchiapik'ooji. Aba t'īupiji ma wēra k'au jai-idaada k'ap'ia badamaa, chi ak'ōre, chi nawe māik'aapa Jesús ome wādap'edaarā. ⁴¹Juade jita atap'eda māgaji:

—*Talita, cum;* (jara k'inia bi: “Wēra k'au, p'irabáiji”.)

⁴²Aramata p'irabaidachi māik'aapa p'irria beejī. (Ma wēra k'au doce años iru baji.) Māga unudak'āri, eperāarā ak'itrua para beejī. ⁴³Mamīda Jesupa ūraaji apidaamaa nepirinaadamerā. Maap'eda jaraji nek'opidamerā ma wēra k'aumaa.

Jesús Nazaret p'uurudee wāda
(*Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30*)

6 ¹Mamāik'aapa Jesús wāji ichi warida p'uurudee chi k'ōp'āyoorā ome. ²Īpata ewate Ak'ōre Ūraa jarateemaa beejī māpema Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Eperāarāpa Jesupa jarateeda ūridak'āri, p'era pik'a iidi para beejī:

—¿Sāmapi k'awaajima ajida, ichia jarateemaa bi? ¿Sāgapi k'īsia k'awaa beejima? Ma awara, ¿Sāga ooparima ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa? ³¿Jāgipa ne-inaa pak'urudee oopari-ek'ā? ¿Ichi María warra-ek'ā? ¿Santiago, José, Judas māik'aapa Simón chi ĩpemaarā-ek'ā? Ichiaba, ¿ichi ĩpewēraarā nama p'anapata-ek'ā ajida, tachi t'āide?

Mapa iru pedee ijāa k'iniadak'aa paji. ⁴Māpai Jesupa maaji:

—Jōmaarā t'āide ūri k'inia p'anapata Tachi Ak'ōre pedee jaraparipa jara bi. Mamīda ichi p'uurudepemaarāmaa jaratee chek'āri, ijāadak'aa. Auk'a ijāadak'aa jarateek'āri ichi ēreerāmaa māik'aapa ichi tedepemaarāmaa.

⁵Mama irua ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa oo-e paji, ichide ijāada-e p'anadap'edaa perā. K'ayaa beerā chok'ara-eepai jīpaji ichi juapa t'ōbaik'āri. ⁶P'era pik'a beejī ichi p'uurudepemaarāpa ichide pia ijāada-e pada perā.

Jesupa chi k'ōp'āyoorā pēida Ak'ōre Ūraa jarateenadamerā
(*Mateo 10.5-15; Lucas 9.1-6*)

Jesús p'uuru bee chaa nipaji jarateede. ⁷Māgá nidade chi k'ōp'āyoorā doce t'ī p'ejī māik'aapa ome-omee pēiji netuara uchiapidamerā ichi t'īde, ichi jōmaarā k'āyaara waibiara bairā. ⁸Jaraji ne-inaa ateenadamerā; jīp'a ateedamerā pak'uru t'idik'adait'ee ode wādak'āri. Wādaipia bi muchila wēe, chik'o wēe māik'aapa p'arat'a wēe. ⁹Āchi chancla māik'aapa p'aru jīdaipia bi, mamīda awaraa p'aru atedaik'araa bi jīdait'ee. ¹⁰Māpai māgaji:

—Parā teedaa wādak'āri, ai tede p'anéeti, mamāik'aapa wāruta misa. ¹¹Mamīda eperāarāpa parā auteebaida—e pirā, ichiaba parāpa jarateeruta ūri k'iniada—e pirā, mamāik'aapa uchíati. Uchiadak'āri, biiridepema yooro p'ora nēep'edapáde aji, ak'ipidait'ee Ak'ōrepa māga k'inia—e bi. [Āra k'achiara uchiadait'ee Sodoma pidaarā māik'aapa Gomorra pidaarā k'āyaara Tachi Ak'ōre k'irapite panadak'āri, iru ewari waibia ewate.]

¹²Māpai chi k'ōp'āyoorā wājida jarateede. Eperāarāpa ma jarateeda ūridak'āri, āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaajida māik'aapa Tachi Ak'ōrede ijāajida. ¹³Ichiaba netuara chok'ara uchiapipachida eperāarā k'ap'iadeepa māik'aapa aceitepa p'urudak'āri, k'ayaa beerā chok'ara jipapachida.

Juan Bautista piuda

(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴Awaraarā ideepa Rey Herodepa^p ūriji Jesupa ooda, iru t'o p'anadap'edaa perā. Jarapachida:

—Māgí eperā Juan Bautistada apachida, chi piuda chok'ai p'irabaida. Mapa ne—ināa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa oopari.

¹⁵Ūk'uruurāpa jarapachida:

—Jāgí Elías,^q chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapari.

Jōdee awaraarāpa jarapachida:

—Ak'ōre pedee jarateeparipi, chonaarāwedapema Ak'ōre pedee jarapataarā jāak'a.

¹⁶Herodepa eperāarāpa jaradap'edaa ūrik'āri, maaji:

—Māgí Juanpi, mia otau t'iap'epit'aada; māik'aapa írá chok'ai p'irabaida.

¹⁷Ai naaweda Herodepa Juan cadenapa jī atapiji māik'aapa carcelde t'ipit'aaji chi ipema Filipo wēra Herodías k'aurepa. Herodepa ma wēra ataji ichi ome beemerā. ¹⁸Juanpa māga k'awaa atak'āri, māgapachi Herodema: “Pia pichi ipema wēra iru baik'araa bi pichi wērak'a.”

¹⁹Maperā Herodiapa Juan k'íra unuamaa iru beeji māik'aapa peepit'aa k'inia baji Herodema. Mamīda p'oyaa oo—e paji. ²⁰Herodepa Juan waawee baji, irua Ak'ōrepa oopi bik'a oopachi perā māik'aapa Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'i bapachi perā. Maperā Juan jīa paraa iru bapachi. Ma awara Juanpa jaratee bi ūri k'inia bapachi, k'awak'aa paji mīda irua k'āata jara k'inia bi.

²¹Mamīda Herodiapa k'ísia ataji Herodepa ichi t'oda fiesta ook'āri. Ichi ek'ariirā poroorā, soldaorā poroorā, māik'aapa eperāarā waibiarā Galilea

P 6.14 Nāgí Herodes ichiaba t'ijarapachida Antipas. **q 6.15** Chonaarāweda Elías Ak'ōre pedee jarapari paji. Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi na p'ek'au eujā jōi naaweda, Elías waya uchiat'ee Israel pidaarā t'āide. Mal 4.5.

eujãdepemaarã pachejida ma nek'opari fiesta oode. ²²Ma fiesta oomaa p'anide Herodías k'au t'íuji nek'odap'edaamãi mãik'aapa pëiramaa beeji. Rey Herodepa mãik'aapa ichi ome p'anadap'edaarãpa ma pëira bada audú k'inia p'anajida. Mapa reypa mågaji ma awëramaa:

—Mimaa iidíji, pichia iidi k'iniata. Mia teeit'ee. ²³Wãarapi; Tachi Ak'õre k'irapite mia juraa bi, mia teeit'ee pichia iidiruta. Mia eujã ak'i bi esajĩak'a teeit'ee, k'inia bi pirã.

²⁴Ma awëra taawaa uchiap'eda, iidinaji chi nawemaa:

—¿K'ãata iidiyama? aji.

Chi nawepa p'anauji:

—Iidipáde aji, Juan Bautista poro.

²⁵Ma awëra isapai waya t'íuji rey badamãi mãik'aapa maaji:

—K'inia bida aji, iraweda teemerã Juan Bautista poro p'arat'ude.

²⁶Rey Herodes k'ira pia–ee beeji, Juan peepi k'inia–e bada perã.

Mamida chi che p'anadap'edaarã k'irapite juraada k'aurepa mera k'inia–e paji. ²⁷Aramata pëiji soldao Juan poro aneemerã. Soldao wãp'eda carcelde, Juan otau t'iap'et'aaji ²⁸mãik'aapa ma awëra nawepa jaradak'a aneeji iru poro p'arat'ude. Ma awëramaa tee cheji. Maap'eda ichia teenaji ichi nawemaa.

²⁹Juan k'õp'ãyoorãpa ùri atadak'ãri iru peedap'edaa, chi piuda k'ap'ia iidinajida iadait'ee.

Mãga paji Juan Bautista peepidap'edaa.

Jesupa eperãarã cinco mil nek'opida

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-15)

³⁰Jesús k'õp'ãyoorã waya araa p'anadak'ãri iru ome, irumaa nepirijida jõma ãchia oodap'edaa mãik'aapa jarateedap'edaa. ³¹Eperãarã chok'ara wãpachida mãik'aapa chepachida. Maperã chi k'õp'ãyoorã ome p'oyaa nek'odak'aa paji. Mapa Jesupa mågaji ãchima:

—K'õp'ãyoorã, chéti. T'ímí iinadãma eperãarã wãdak'aamaa.

³²Mãpai barcode bataujida awara ãyaa wãdait'ee. ³³Mamida chok'araarãpa unujida ãra wã nidá mãik'aapa k'awaajida Jesús aide wã. Maperã eperãarã jõmaweda p'irajida, naapiara nide. ³⁴Jesús barcodepa batauk'ãri, eperãarã chok'ara unuji. Æra chupiria k'awaaji ovejaarãk'a para bada perã, ak'ipari wëe. Mãpai Jesupa Ak'õre Æraa jarateemaa beeji. ³⁵K'eupodopa chi k'õp'ãyoorã ik'aawa chejida mãik'aapa mågajida:

—K'eu wãpi; nama eperãarã p'anadak'aa. ³⁶Pëipáde ajida, eperãarã wãdamerã te chaa mãik'aapa p'uuru bee chaa ne–inaa k'oparii netonadamerã.

³⁷Mamida Jesupa p'anauji:

—Parãpa chik'o téeti k'odamerã.

Mãpai mågajida:

—¿Pia k'inia bik'ã taipa pan netonadamerã k'opidait'ee ãramaa?
¿K'ãare p'arat'apa netodayama ajida? ¿Atane ocho mimiada valorta?
pande netonadaik'ã? ajida.

³⁸Mãpai Jesupa iidiji:

—¿Pan jõmasaa iru p'anima? aji. Ak'ináti.

K'awaadak'ãri, jara chejida:

—Pan joisomaa mãik'aapa chik'o omé iru p'anida ajida.

³⁹Mãpai jaraji eperãarã su-ak'ì p'aneepidamerã awara-awaraa chok'ara, eujãde p'ũajara ïri. ⁴⁰Su-ak'ì p'aneejida awara-awaraa cien mãik'aapa cincuenta. ⁴¹Mãpai Jesupa pan chik'o ome jitaji ichi juade, maap'eda it'aa ak'ìji. It'aa t'ìp'eda gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa, ma pan k'õrak'ooji. Mãga oop'eda, pan chok'ara teeji chi k'õp'ãyoorãpa eperãarãmaa jedenadamerã. Ichiaba chik'o jedejida jõmaarãmaa mãgí chik'o omé iru p'anadap'edaadepema. ⁴²Jõmaweda nek'ojida bi jãwaa p'aneerutamaa. ⁴³Jesús k'õp'ãyoorãpa k'oraa docena aba p'ejida pan pite mãik'aapa chik'o nĩbeeda. ⁴⁴Chi mãgí pan k'odap'edaarã imik'iraarã cinco mil paji.

Jesús lago ïri t'ia nipada
(Mateo 14.22-33; Juan 6.16-21)

⁴⁵Ma t'ẽepai Jesupa chi k'õp'ãyoorã barcode bataupiji ichi naa lago siadamerã Betsaida p'uurudee ichi eperãarã ome despediiru misa. ⁴⁶Eperãarã erreuk'oodaidak'ãri, iru wãji ee nok'odee it'aa t'ide. ⁴⁷K'eudaik'ãri, chi k'õp'ãyoorã barcode lago esa-auk'a ewaa wã nipajida. Mãimisa Jesús truwá bee baji. ⁴⁸Jesupa unu baji chupiria jõni, áchimaa nãu p'ua nĩbada perã. Mãpai taujaaweda wãji ãramaa lago ïri. ⁴⁹Barco k'ait'a wã nipak'ãri, unujida mãik'aapa k'isiajida netuara. Mapa biajida. ⁵⁰Jõmaweda audú p'eradachida. Mamĩda irua mãgaji:

—¡P'eranáati! ¡Mida! aji.

⁵¹Mãpai batauji ãra ome mãik'aapa nãu p'ua nĩbada t'umãtidachi. Ak'itrua para beejí ⁵²ãra waide ijãada-e p'anadap'edaa perã Tachi Ak'õrepa ne-inaa mãgá chaaree bee oopipari Jesumaa. Mãgá p'anajida, unujida mĩda irua pan k'opida eperãarãmaa, pan wẽe p'anadak'ãri.

Jesupa k'ayaa beerã chok'ara jipada Genesaret eujãde
(Mateo 14.34-36)

⁵³Panadak'ãri lago k'iraik'a eere, wiibainajida Genesaret eujãde. Mama barco jĩ bijida to ide. ⁵⁴Barcodeepa bataurutade, eperãarã mama p'anapataarãpa Jesús k'awa atajida. ⁵⁵Isapai jõmaarãmaa jara wãjida. Mapa k'ayaa beerã

^r 6.37 Griego pedeede: *doscientos denarios*. Denario p'arat'a tau p'arat'adee ooda paji. Maapai ewari aba mimiapachida denario abaa pari.

chok'ara aneejida Jesús wāyaait'ee ūridap'edaamāi. ⁵⁶Iru wārumaa p'uuru beede māik'aapa p'uuru awara āi te beede, ichiaba k'ayaa beerā atepachida āchi p'arude. Ata bipachida eperāarā ode wāyaapatamāi māik'aapa Jesús wāyaa wāk'āri, chupiria iidipachida ichi p'aru ide pijida t'ōbaipimerā. K'ayaa beerāpa t'ōbaidak'āri, jōmaweda jipa p'aneepachida.

Judiorāpa āchi k'isiadoopa jarateedap'edaa

(Mateo 15.1-9)

7 ¹Moisepa p'āda jarateepataarā Jerusalendeepea chejida Jesús badamaa fariseorā ome. ²Māirāpa unudak'āri Jesús k'ōp'āyoorā ūk'uru jua siida—ee nek'o p'ani, pedee k'achia jarapachida āra āpite. ³(Fariseorāpa māik'aapa awaraa judiorā pia bee k'inia p'aniirāpa jua pi—ia siipata. Māga jarateepachida chonaarāweda māik'aapa at'āri māga oopata āchi naawedapemaarāpa oopatap'edaak'a. Āchi k'isiade judiorā pia beerā nek'odaik'araa bi, mǎgá āchi jua siida—ee. ⁴Ne—ināa k'oparii netodap'eda p'uurude, nek'odak'aa pia siidai naaweda. Ichiaba oopata nāgee ne—ināa awaraa āchi naawedapemaarāpa oopatap'edaak'a: nek'odai naaweda ne—ināa mesade siipata; vaso, k'uuru metaldee, chok'o māik'aapa āchi sīu—ak'i p'aneepatamāi.) ⁵Māga oopata perā iidijida k'ūradait'ee:

—¿Sāap'eda pi ome nipapataarāpa ooda—e p'anima ajida, tachi chonaarāpa chonaarāweda oopatap'edaak'a? Ma k'āyaara jua pia siida—e p'ani nek'odai naaweda.

⁶Jesupa p'anauji:

—Chonaarāweda Ak'ōre pedee jarapari Isafapa parā āpite wāara pedeeji. ¡Seewata Tachi Ak'ōrede ijāapataarāda apata! Isafapa mǎgaji:
 'Na eperāarāpa mi k'inia iru p'anida apata it'aipa. Mamīda āchi t'āripa wāara mi k'iniadak'aa. ⁷Páripī mi k'īrapite it'aa t'īpata, oo k'inia p'anapata perā eperāarāpa jara p'anik'a, mia jara bik'a oodai k'āyaara.'

(Is 29.13)

⁸Māpai Jesupa mǎgaji:

—Parāpa audupiara ijāapata eperāarāpa āchi k'isiadeepa jarateepata. Jōdee Ak'ōre Ūraade p'ā jēra bik'a oodait'ee k'isiadak'aa.

⁹Ichiaba mǎgaji:

—Ak'ōre Ūraa yīraa iru p'ani. Jōdee chonaarāweda oopatap'edaak'a oo k'inia p'anapata. ¿Māga—ek'ā? aji. ¹⁰Chonaarāweda Tachi Ak'ōrepa jaraji Moisés it'aideepa:

'Pichi ak'ōre māik'aapa pichi nawe k'inia iru baparíiji māik'aapa āra pedee ūriparíiji.'

(Ex 20.12)

Ma awara jaraji:

'Warrapa ik'achia jararu pirā ichi ak'ōremaa wa ichi nawemaa, peet'adaipia bi.'

(Ex 21.17)

11 Mamída parāpa jarateepata eperāpa jarai chi ak'ōremaa wa chi nawemaa: “Pì p'oyaa k'aripa–epi, jōma mia iru bi *Corbán*^s perā.”

12 Eperāpa māga jarak'āri, pia bida apata chi ak'ōreerā k'aripanaamerā.

13 Māgí ūraa uchiapari eperāarā k'īsiadeepa. Māgide ijāadak'āri, Tachi Ak'ōre Ūraa yiarāa iru p'aneepata. Ichiaba awaraa ūraa jarateepata māik'aapa ma k'aurepa eperāarāpa oodak'aa Tachi Ak'ōre Ūraade jara bik'a.

Ne–inaa tachi k'achia beepipari Tachi Ak'ōre k'īrapite

(Mateo 15.10-20)

14 T'ēepai Jesupa eperārā t'ī p'e atap'eda, maaji:

—Jōmaarāpa mi pedee ūriti, māik'aapa k'awāati mia jararu. 15 Chik'o k'odak'āri, tachi k'ap'iade edú banapari. Ma chik'o k'odap'edaa k'aurepa tachi k'achia p'aneedak'aa Tachi Ak'ōre k'īrapite. Ma k'āyaara, ne–inaa eperā t'ārīdeepa uchiarúpata k'achia beepipari. 16 [Pia k'īsiadapáde aji, mia jaradade.]

17 Jesupa eperārā atabēip'eda, t'īuji teedaa. Mama chi k'ōp'āyoorāpa iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bima ajida, pia eperārāmaa jarateeda?

18 Irua jaraji:

—¿Māgara, parāpa ichiaba k'awada–e p'anik'ā? Chik'o k'odak'āri, tachi k'achia beepik'aa Tachi Ak'ōre k'īrapite, 19 t'ārīde banak'aa perā. Jīp'a bide banapari, maap'eda uchiapari. (Māga jarak'āri, Jesupa jara k'inia baji Tachi Ak'ōrede ijāapataarāpa chik'o k'īra t'ādoo k'odaipia bi.)

20 Ichiaba jaraji:

—Mamída ne–inaa k'achia eperā t'ārīdeepa uchiadapa tachi k'achia beepipari Tachi Ak'ōre k'īrapite. 21 Eperā t'ārīdeepa nāgee k'īsia k'achia uchiaparida aji: p'ek'au ooit'ee awaraarā ome; nechīait'ee; chīara peeit'ee; 22 miak'āi bi awaraarā ome k'āiit'ee; chīara net'aa k'īait'ee; chīaramaa ne–inaa k'achia ooit'ee; chīara k'ūrait'ee; ne–inaa k'achia ooi awaa bapariit'ee; chīara k'īra unuamaa iru bapariit'ee irua ne–inaa iru bi k'aurepa; chīara āpīte seewa jara nipait'ee; audua bapariit'ee māik'aapa ne–inaa pariatua oopariit'ee. 23 Jōmaweda ma ne–inaa k'achia uchiapari eperā t'ārīdeepa. Ma ne–inaa oodak'āri, k'achia p'aneepata Tachi Ak'ōre k'īrapite.

Wēra judio–ee bīpa Jesude ijāada

(Mateo 15.21-28)

24 Mamāik'aapa Jesús Tiro p'uuru k'ait'a wāji chi k'ōp'āyoorā ome. Wāji teedaa ichi unupi k'inia–e bada perā. Mamída p'oyaa miru–e paji. 25-26 Māga nide wēra k'au netuara merātia bada nawepa ūriji Jesús mama

^s 7.11 Hebreo pedeede *Corbán* jara k'inia bi *teit'ee* Tachi Ak'ōremaa. Nu 30.2.

bi. Ma wēra judio—e paji; Sirofenicia eujādepema paji.^t Teedaa wāp'eda, bedabai nībanaji Jesús k'irapite māik'aapa irumaa chupiria iidiji:

—Mi k'au k'ap'iade netuara merātia bi. Chupiria k'awáaji māik'aapa uchiapit'aapáde aji, iru k'ap'iadeepa.

²⁷Mamīda Jesupa māgaji:

—Judiorāmaa ita—aria naa mimaa chupiria iidipiji. Pia—e bida aji, warrarā chik'o jāri atait'ee māik'aapa usaarāmaa tee baiiit'ee.

²⁸Ma wērapa p'anauji:

—Māgada aji, Tachi Waibia. Mamīda usaarāpa paara k'opata warrarā juadeepa baaida mesa ek'ari. Mapa, mi judio—e mīda, pīmaa chupiria iidi bida aji.

²⁹Māpai Jesupa maaji:

—Pia p'anauji. Wāpáde aji, pi k'au k'ap'iadeepa netuara uchiada perā.

³⁰Ma wēra teedaa panak'āri, chi k'au p'arude k'aiwee ununaji. Netuara uchiadai baji chi k'au k'ap'iadeepa.

Jesupa eperā k'iiri k'i bi māik'aapa pedee atua bi jipada

³¹Jesús uchijai Tiro p'uuru k'ait'a bi eujādeepa chi k'ōp'āyoorā ome. Wāyaaji Sidón p'uurude panait'ee Decápolis eujāde, Galilea Lago k'ait'a. ³²Mama Jesumaa eperā ateejida. Ma eperā k'iiri k'i baji māik'aapa pedee atua baji. Chupiria iidijida Jesumaa iru jua bimerā ma eperā iri, jipa beemerā. ³³Jesupa awara āyaa ateeji see nībadamāiipa māik'aapa ichi jua chak'epa t'it'aaji ma eperā k'iiri chaa. Ichiaba idubapa t'ōbait'aaji iru k'irame. ³⁴Maap'eda it'aa ak'iji, golpe iyapaaji māik'aapa māgaji ma eperāmaa:

—*Jefatá!* (Jara k'inia bi: “¡K'iiri ēesáaji!”)

³⁵Aramata pedee atua bada pia pedeeji māik'aapa k'iiri ēesaadachi.

³⁶Māpai Jesupa jaraji apidaamaa jaranaadamerā. Māga jarapachi mīda, waapiara jara wāpachida. ³⁷Chi ūridap'edaarā o—īa ak'itrua para beeji māik'aapa pedee para beeji:

—Jesupa jōma pia ooparipi. ¡K'iiri k'i bi ūripari māik'aapa pedee atua bi paara pedeeipari!

Jesupa eperāarā cuatro mil nek'opida

(Mateo 15.32-39)

8 ¹Ewari aba eperāarā chok'ara waya see nībaji Jesús badamāi.

Mamīda nek'odait'ee wēe p'anadap'edaa perā, chi k'ōp'āyoorā t'i p'ejī māik'aapa māgaji:

²—Mīa na eperāarā chupiria k'awaa bi, mi ome k'āima ōpee p'anadairā māik'aapa irā āchi nek'odait'ee wēe p'ani. ³Māgá pēiru pīrā āchi te chaa, ode k'ap'ia t'ūmaak'oodaridait'ee jarrapa, ūk'uru t'imīpa che p'anadairā.

⁴Chi k'ōp'āyoorāpa iidijida:

^t 7.25-26 -26 Sirofenicia eujādepemaarāpa griego pedee pedeeepachida.

—Mamída ¿sāga nek'opidayama ajida, nama eperāarā wē—e perā chik'o netodait'ee taimaa?

⁵—¿Pan jōmasaa iru p'anima? aji.

Maajida:

—Siete.

⁶Eperāarā su—ak'i beepiji māik'aapa ma pan atap'eda, it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. K'ōrak'oop'eda teeji chi k'ōp'āyoorāpa eperāarāmaa jedenadamerā. ⁷Ichiaba chik'o chak'eerā chok'ara—ee iru p'anajida. Jesupa it'aa iidik'āri, chok'araara eepadachi māik'aapa jedepiji. ⁸Jōmaarāpa k'ojida bi jāwaadarutamaa. K'oraa siete ipuru p'ejida pan chik'o ome beeda. ⁹Chi nek'odap'edaarā perā cuatro mil paji. Maap'eda Jesupa āchi temaa pēiji. ¹⁰Māpai Jesús chi k'ōp'āyoorā ome barcode bataup'eda, wāji Dalmanuta eujādee.

Ne—ināa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaa

(Mateo 16.1-4)

¹¹Mama bide fariseorā pachejida māik'aapa aupedeemaa p'aneejida Jesús ome. Imiatee k'inia p'anadap'edaa perā, iidijida ne—ināa oomerā Tachi Ak'ōrepapai oopari, māik'aapa ak'ipimerā wāara Tachi Ak'ōrepa iru pēida. ¹²Jesús golpe iyapaaji māik'aapa mājaji:

—¿K'asaa parā pedeeta? ¿Awaraa ne—ināa unu k'inia p'anik'ā Tachi Ak'ōre juapa ooda? Mia wāarata jararu. Mia oo—e pait'ee parāpa iidi p'anik'a.

¹³Maap'eda mama atabēiji. Barcode bataup'eda, uchijaji lago k'iraik'a eere chi k'ōp'āyoorā ome.

Jesupa ūraada fariseorāpa oopatak'a oonaadamerā

(Mateo 16.5-12)

¹⁴Ma wā nidade chi k'ōp'āyoorāpa k'īra atuadai p'anajida ateedait'ee ne—ināa k'oparii. Pan apai iru p'anajida barcode. ¹⁵Jesupa āra ūraaji:

—K'īra k'awaa nipapatāati fariseorā pan, Herodes pan k'onaadamerā, āchi levadura k'achia bairā.

¹⁶Jesús k'ōp'āyoorā pedee para baji āchi pitapai, irua jara k'inia bada k'awada—e p'anadap'edaa perā. Maajida:

—Māga jara bi, tachi pan wēe p'anadairā.

¹⁷Jesupa k'awaji ārapa k'īsiadap'edaa. Mapa mājaji:

—¿Sāap'eda pan wēe p'anida a p'anima? aji. ¿At'āri k'awada—e p'anik'ā mia jaratee k'inia bi? ¿Pandepai k'īsia p'ani—ek'ā? aji. Mapa k'awada—e p'ani.

¹⁸Parā tau iru p'ani mīda, unudak'aa mia oo bi. K'īiri iru p'ani mīda, mia jaratee bi ūridak'aa. ¿Maarepidata k'irāpada—ek'ā? ¹⁹Mia pan joisomaa jedek'āri imik'īraarā cinco milmaa, ¿chi pite beedapa k'oraa jōmasaa ipurujidama? aji.

P'anaujida:

—K'oraa docena aba.

²⁰—Ichiaba pan siete jededak'ári imik'íraarã cuatro milmaa, nek'odap'eda, ¿k'oraa jōmasaa ipurujidama? aji.

Maajida:

—K'oraa siete.

²¹Māpai maaji:

—¿Parāpa at'ári k'awada—ek'ã? aji. K'íra k'aupai ijāadai fariseorã pedee māk'aapa Herodes pedee.

Jesupa Betsaida p'uurude tau p'áriu bada jipada

²²Betsaida p'uurude panadak'ári, tau p'áriu bi ateejida Jesumaa chupiria iidide irua t'ōbaimerã. ²³Jesupa ma tau p'áriu bi juade jitap'eda, p'uuru k'idaa ateeji. Māpai ma eperã tau jãde idut'aaji māk'aapa ichi tau wāk'a atap'eda juapa, Jesupa maaji:

—¿Írá pia unuruk'ã? aji.

²⁴Ak'ip'eda, maaji:

—Unu bipi eperãarã pak'uruk'a nīutee.

²⁵Jesupa jua waya tau íri biji māk'aapa áyaa atak'ári, ma eperãpa pia unu beejí. Māgá jipa beejí. ²⁶Māpai Jesupa ichi temaa pēiji māk'aapa maaji:

—P'uurudee wānaapáde aji, māk'aapa p'uuru pidaarāmaa maarepida jaranaapáde aji.

Pedropa Jesús Tachi K'aripaparida ada

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-20)

²⁷Ma t'ēepai, Jesús chi k'ōp'āyoorã ome wāji p'uuru k'aipee beedee, Cesarea de Filipino p'uuru k'ait'a bi eujãde. Ode wādade, Jesupa iidiji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—¿Mi k'aima a p'anima aji, eperãarãpa?

²⁸P'anaujida:

—Ūk'uruurãpa jara p'ani pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida. Awaraarãpa jara p'ani Elías. Ichiaba ūk'uruurãpa jara p'ani pi awaraa Ak'ōre pedee jarapari.

²⁹—Parāpárama, ¿mi k'aima adaima? aji.

Pedropa p'anauji:

—Pi Cristo; Tachi Ak'ōrepa pēida tachi k'aripamerã.^u

³⁰Mamīda Jesupa jaraji:

—Awaraarāmaa māga nepirinaadapáde aji.

Jesupa jarada ichi peedait'ee

(Mateo 16.21-23; Lucas 9.21-22)

³¹Jesupa jarateemaa beejí:

—Mide ijāadak'aa p'anadairã, tachi judiorã poro waibiarãpa, p'aareerã poroorãpa, māk'aapa Moisepa p'áda jarateepataarãpa mi miapidait'ee

^u 8.29 Mesías.

māik'aapa yiaraa iru p'anadait'ee. Maap'eda mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, peepit'aadait'ee. Mamīda ewari ōpeemaa mi chok'ai p'irabaiit'ee.

³²Māgí pedee jaraji jōmaarā k'īrapite. Māpai Pedropa Jesús awara āyaa ateeji māik'aapa itriamaa beeji, māgá pedee bada perā. ³³Mamīda Jesús p'irrabaiji māik'aapa chi k'ōp'āyoorā k'īra ak'ip'eda, māgaji Pedromaa:

—¡Mi ik'aawaapa āyaa wāji, Satanapa māga jarapida perā! Pia k'īsia—e Ak'ōrepa k'īsia bik'a. Jīp'a k'īsiamaa bida aji, eperāarāpa k'īsiapatak'a.

Sāga nipadai Jesús ome

(Mateo 16.24-28; Lucas 9.23-27)

³⁴Māga bap'eda, Jesupa chi k'ōp'āyoorā t'ī p'e ataji awaraarā ome māik'aapa maaji:

—Eperā mi ome nipa k'inia bi pirā, k'īsiaik'araa bi ichia ne—ināa oo k'inia bidepai. Ichi kuruso āp'aipia bi eperā peenadait'EEK'a. Ooipia bi mia ooparik'a, ma k'aurepa miapiruta pijida piurumaa. ³⁵Eperā piuamaa bi pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri atuaiit'ee. Mamīda eperā piuru pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí it'aa wāit'ee ichi piuk'āri. ³⁶Ma awara ꞑk'āare piata baima eperāpa ne—ināa pia na p'ek'au eujāde nībi jōmaweda ataru pirā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai—e pirā Ak'ōre eujāde?

³⁷Ichiaba, ꞑk'āata teeima Tachi Ak'ōremaa, tachi piudap'eda chok'ai p'irabaiipimerā? Māga p'oyaa ooda—e. ³⁸īrapema eperāarā audú p'ek'au oo k'inia p'anapata mide ijāadak'aa perā. Māirā taide eperā k'īra nejasia bi pirā jarait'ee mide ijāa bi maa—e pirā mi ūraa jarait'ee awaraarāmaa, māgara mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jida k'īra nejasia bait'ee mēreda ait'ee, mi Ak'ōre Waibia k'īra wāreede chek'āri iru angeleerā ome.

9 ¹Jesupa ichiaba māgaji:

—Mia wāarata jararu. Nama p'aniirā ūk'uru piudai naaweda unudait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā biru ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.

Jesús k'īra awaradaida

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

²K'āima seismaa Jesús wāji ee it'ia bi nok'ode. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Mama āra taide Jesús k'īra awaradachi. ³Ichi p'aru t'ō—t'oo īdaadachi pi—ia t'ōdak'a. ⁴Māga nide chi k'ōp'āyoorāpa unujida chonaarāweda p'anapatap'edaarā Elías māik'aapa Moisés pedeemaa p'ani Jesús ome. ⁵Māpai Pedropa māgaji Jesumaa:

—Tachi Jarateepari, ꞑpia bi nama p'anadait'ee pi ome! Oodait'ee te chak'eerā ōpee; aba pi—it'ee, aba Moise—it'ee, chi apema Elia—it'ee.

⁶Pedropa k'īsia—ee māga jaraji, p'era ak'ī nībada perā apemaarā ome. ⁷Māga nide jīrarapa āra aneu cheji. Madeepa Tachi Ak'ōrepa pedeeji:

—Nägida aji, mi Warra k'inia. Ũrítì iru pedee. ⁸Aramata ak'idak'ári, ãchi ik'aawa apida unuda–e paji; Jesús aupaita ãchi ome baji.

⁹Eedeepa cherutade Jesupa' jaraji ãchia unudap'edaa nepirinaadamerã, ichi jai–idaap'eda waya chok'ai p'irabai naaweda. ¹⁰Maperã nepirida–e paji ãchia unudap'edaa. Mamïda ãchi pitapai pedee p'anapachida k'asaa jara k'inia bi “jai–idaap'eda waya chok'ai p'irabaiit'ee”. ¹¹Maap'eda Jesumaa iidijida:

—¿Sãap'eda Moisepa p'ãda jarateepataarãpa jarapatama ajida, chonaarãwedapema Elías naapiara cheit'ee Tachi K'aripapari k'ãyaara?

¹²Irua p'anauji:

—Wãarata jara p'ani. Elías naapiara cheit'ee mãik'aapa ne–inaa jõmaweda pia ooit'ee, eperãarãpa auteebaidamerã iru t'ëe cheru. Mamïda mia jara bi: Ak'õre Ũraa p'ãdade ichiaba jara bi mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, miapidait'ee mãik'aapa k'ira unuamaa iru p'anadait'ee. Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdade p'ã jëra bik'a ichia oopiit'ee. ¹³Mamïda eperã Elías jìak'aa chejipi. Mägí t'jjarapachida Juan Bautista. ãchia oo k'iniata oojida iru ome Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bik'a.

Jesupa k'ũtrãa k'ap'iadeepa netuara uchiapida

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴Jesús, Pedro, Santiago mãik'aapa Juan pachedak'ári apemaarã k'õp'ãyoorã p'anadap'edaamãi, unu chejida eperãarã chok'araarãpa wap'ira iru p'ani mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã ùk'uru aupedee jõni ma k'õp'ãyoorã ome. ¹⁵Jesús unudak'ári, ak'itrua para beeji mãik'aapa p'ira wãjida irumaa auteebaide. ¹⁶Mãpai Jesupa iidiji ãchima:

—¿K'ãaredeta aupedee p'anima mi k'õp'ãyoorã ome?

¹⁷Eperãpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, mi warra aneeji pìmaa netuarapa ichiwa iru bairã. ¹⁸Ma netuarapa wawat'i bat'at'aapari eujãde. Maap'eda it'aidee k'õp'ep'ee che nãbeepari, k'ida kierrkierree nãbeepari, ichiaba k'ap'ia ibia nãbeepari. Mia chupiria iidiji pi k'õp'ãyoorãmaa ma netuara uchiapit'aadamerã. Mamïda p'oyaada–e paji.

¹⁹Mãpai Jesupa mägaji arii p'anadap'edaarãmaa:

—Aai, eperãarã, ¿at'ãrita mide ijãada–e p'anik'ã? ¡Ijãadak'aarãk'api p'ani! ¿Jõmasaa taarãit'ee parã ome ijãarutamaa? Anéeti ma warra.

²⁰Mãpai aneejida Jesumaa. Mamïda netuarapa Jesús unuk'ári, warra wawat'aaji mãik'aapa bat'at'aaji eujãde. It'aideepa k'õp'ep'ee eujãde p'irabai nãbeeji. ²¹Jesupa iidiji ma warra ak'õremaa:

—¿Sãaweda mägá nãbima? aji.

Chi ak'õrepa p'anauji:

v 9.9 Jesús p'ãi k'ãyaara, na versiculode Marcopa p'ãji Eperã Ak'õre Truadepema.

—Ma-ãri weda. ²² At'apai netuarapa bat'at'aapari t'ipítau urua n̄bide maa-e pirã toida peet'aait'ee. Mapa p'oyaa ooita bi pirã, tai chupiria k'awáaji m̄ik'aapa k'aripapáde aji.

²³ Jesupa p'anauji:

—¿K'asaa pi pedee? ¿P'oyaa ooik'ã a bik'ã? ¿Eperãpa mide ijãa bi pirã, mia ne-inaa jõma oopari!

²⁴ Māpai chi warra ak'õrepa golpe pedeeji:

—Ijãa bida aji. ¡Mi k'aripáji waapiara ijãait'ee!

²⁵ Jesupa unuk'ãri eperãarã seedaruta, m̄gaji netuaramaa:

—Netuara, ichiwapipari m̄ik'aapa k'iiri k'ipipari, uchíaji jã warra k'ap'iaideepa m̄ik'aapa waa iru k'ap'iaide t'iunaapáde aji.

²⁶ Māpai netuara biadachi m̄ik'aapa warra golpe wawat'aaji. Maap'eda uchiadachi warra k'ap'iaideepa. Ma warra piudak'a atabaibeeji. Māpai arii see n̄badaarãpa m̄gajida:

—Piudachida, ajida.

²⁷ Mam̄ida Jesupa juade jita atap'eda, p'irabai ataji. Māpai ma warra k'ap'ia pia beeji.

²⁸ Maap'eda Jesús w̄aji teedaa chi k'õp'ãyoorã ome. Ituaba bak'ãri, chi k'õp'ãyoorãpa iidijida Jesumaa:

—¿Sãap'eda taipa ma netuara p'oyaa uchiapida-e pajima? ajida.

²⁹ Jesupa p'anauji:

—It'aa t'ĩ bipapai m̄gee netuara uchiapiparida aji.

Jesupa waya jarada ichi peedait'ee

(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)

³⁰ Mam̄ik'aapa w̄dak'ãri, Galilea eujãde w̄yaajida. Mam̄ida eperãarãmaa k'awapi k'inia-e bada perã, ³¹ Jesupa ne-inaa oo-e paji mama, chi k'õp'ãyoorãmaa jarateemaa bada perã. M̄gapachi:

—Eperãpa mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, baapiit'ee k'achia beerã juade m̄ik'aapa ãchia mi peepit'aadait'ee. Mam̄ida ewari õpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'ee.

³² Chi k'õp'ãyoorãpa k'awada-e paji sãap'eda irua m̄ga jaraji. Mam̄ida waawee p'anajida iididait'ee.

Eperã waibiara bi Tachi Ak'õre k'irapite

(Mateo 18.1-5; Lucas 9.46-48)

³³ Pachejida Capernaum p'uurude. Teeda p'anide, Jesupa iidiji:

—¿Parã k'ãata pedee che w̄jidama aji, ode?

³⁴ Mam̄ida k'ira nejasiapa k'iup'lee para beeji, ode aupedee che w̄dap'edaa perã, ãchidepema k'aita waibiara bi. ³⁵ Jesús su-ak'i beeji m̄ik'aapa chi k'õp'ãyoorã doce t'ĩ p'e atap'eda, maaji:

—Eperã apemaarã k'ãyaara waibiara pa k'inia bi pirã, ek'ariara baipia bi mãik'aapa t'ãri o-ãa apemaarã k'aripaipia bi.

³⁶Mãpai Jesupa warra chai jua jita atap'eda, ak'i nãbiji ãchi esajãk'a. Jira atap'eda, wëre ataji jarateit'ee mãik'aapa jaraji:

³⁷—Eperãpa mide ijãa bi k'aurepa nãgí warra chaik'a auteebairu pirã, mi jida auk'a auteebaipari. Ma awara mi aupai auteebai-e; ichiaba Tachi Ak'õre auteebai bi, iruata mi pëida perã.

Ak'õrede ijãak'ãri, ne-inaa pia oopari

(Mateo 10.42; Lucas 9.49-50)

³⁸Mãpai Juanpa maaji:

—Tachi Jarateepari, taipa unujida eperãpa pi t'í jarap'eda, netuara uchiapi bi eperãarã k'ap'iaideepa. Mãga unudak'ãri, taipa waa oonaapãde ajida, tachi ome nipak'aa perã.

³⁹Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au oopíti. Eperãpa ne-inaa pia ooru pirã mi t'íde eperãarãpa p'oyaa oodak'aa, mãga oop'eda, pedee k'achia jara-e pai mi ãpíte. ⁴⁰Tachi ome nipak'aa pijida, tachi eere bida aji. ⁴¹Mia wãarata jararu. Eperãpa parãmaa pania vaso aba pida teeru pirã todamerã, parãpa mi, Cristode ijãapata perã, Tachi Ak'õrepa ma eperãmaa ne-inaa pi-ia teeit'eeda aji.

K'írak'aupai p'ek'au k'achia oodai

(Mateo 18.6-9; Lucas 17.1-2)

⁴²—Mamída eperãpa mide ewaa ijãa p'aniirãmaa acha bi warra chaik'a, ijãapiamaa bi pirã, piara bak'aji k'üruma iru otaude jã atadap'eda, p'usa jãde bat'at'aadait'ee. ⁴³⁻⁴⁴Pichi juapa ne-inaa ooda k'aurepa pi k'achiade baairu pirã, ma k'achia oo amãaji, pichi jua t'iap'et'aak'ajik'a. Piara bi it'aa wãit'ee jua mosaa, k'ap'ia jõmaweda atuai k'ãyaara t'ipítaiu ichita jërajëraa jira bide. ⁴⁵⁻⁴⁶Ichiaba pichi biiripa ne-inaa ooda k'aurepa k'achiade baairu pirã, ma k'achia oo amãaji, pichi biiri t'iap'et'aak'ajik'a. Piara bi Ak'õre ode nik'anik'aa nipait'ee biiri abapai bik'a, k'ap'ia pia tok'arradee bat'a atapëi k'ãyaara. ⁴⁷Ichiaba pichi taupa ne-inaa unuda k'aurepa pi k'achiade baairu pirã, ma k'achia oo amãaji pichi tau ët'ak'ajik'a. Piara bi Tachi Ak'õre ode nipait'ee tau abapai bik'a, tau omeeweda nipai k'ãyaara netuara ode tok'arradee.

⁴⁸'Mama ichita miapiit'ee tachi chiara k'opari k'lipa piuk'aa mãik'aapa tachi k'ap'ia paapari t'ipítaiu k'íik'aa bide.' *(Is 66.24)*

⁴⁹—T'ã p'urupata chik'ode mik'iapiamapa. Auk'a Tachi Ak'õrepa ichideerã pia ak'i bapari atuapiamaapa netuara o k'achiade. ⁵⁰Ma awara chik'o warraara bi t'ã ome. Mamída t'ã k'iyaa-edaik'ãri, ma chik'o warraa-ee bi. ¿Sãga ma t'ã waya k'iyapiima? Ichiaba tachi t'ãri pia p'anada-e pak'ãri, Tachi Ak'õre k'írapite servi-e p'ani. Mapa óoti Ak'õre Ūraade jara bik'a. Mãgá k'ãiwee p'anadait'ee apemaarã ome.

Jesupa jarateeda miak'ái p'aniirã mia amaanaadamerã

(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)

10 ¹Jesús uchiap'eda chi k'öp'äyoorã ome Capernaumdeepa, wäjida Jordán to k'íraik'a eeree, Judea eujãde panarutamaa. Mama p'anide waya Jesús badamã eperãarã cheepurupachida, eperãarãpa oopatap'edaak'a iru wãrumaa. Waya Jesupa jarateemaa beeji naaweda oopatak'a. ²Mãga nide fariseorã ük'uru irumaa chejida. Moisepa p'ãda merapii jïak'aapa, iidijida:

—¿Imik'írapa ichi wëra amaaipia bik'ã? ajida.

³Irua p'anauji:

—¿K'ãata ùraaji Moisepa?

⁴Jarajida:

—Moisepa ùraajida ajida, wëra amaaruu pírã, mia amaada k'art'a p'ã teeipia bi.^w

⁵Mãpai Jesupa maaji:

—Moisepa mãga jaraji parã judiorã k'íiri k'isua p'anadairã. ⁶Mamïda Tachi Ak'õrepa na eujã ook'ári,

‘Ooji imik'íra mãik'aapa wëra.’

(Gn 1.27)

⁷‘Mapa imik'írapa atabëit'ee chi ak'õre chi nawe ome, araa

p'anapataadait'ee chi wëra ome. ⁸Mãgã eperã omee weda eperã

apai pik'a p'aneadait'ee.’

(Gn 2.24)

Eperã omé p'ani mïda, jïp'a eperã apai pik'a p'aneepata Tachi Ak'õre k'írapite. ⁹Tachi Ak'õrepa mãgã eperãarã omé araa papik'ári, apidaapa amaapidaik'araa bida aji.

¹⁰Ai t'ëepai teeda p'anadak'ári, Jesús ome nipapataarãpa pedee p'aneejida fariseorãpa iididap'edaade. ¹¹Jesupa jaraji:

—Eperãpa chi wëra amaat'aaru pírã, awaraa wëra ataik'araa bi. Mãga ooru pírã, p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'õre k'írapite mãik'aapa chi wëra k'írapite, Tachi Ak'õre Ùraa p'ãdade jara bairã wëra iru bak'ári, awaraa ome k'ãik'araa bi.

¹²Ichiaba wërãpa chi imik'íra amaat'aaru pírã, awaraa imik'íra ataik'araa bi.

Mãga ooru pírã, auk'a p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'õre k'írapite.

Jesupa warrarã bendiciada

(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)

¹³Warrarã aneejida Jesumaa iru jua bimerã ãra ïri. Mamïda Jesús k'öp'äyoorãpa ma warrarã aneedap'edaarã itriajida. ¹⁴Jesupa mãga unuk'ári, t'ári ãriidachi chi k'öp'äyoorã ome. Mãpai mãgaji:

—¿Itrianáati! Ichiak'au mimaa warrarã chepíti, Tachi Ak'õrepa ãra jïak'araã biit'ee perã ichi jua ek'ari ichideerã p'aneedamerã. ¹⁵Mïa wãarata jararu.

Warra chak'eerãpa waawee—ee ijãapata t'ári o-ïa Tachi Ak'õrede. Auk'a tachi chonaarãpa pida ijãadaipia bi p'aneadait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome.

^w 10.4 Dt 24.1-4.

¹⁶Warra chak'eerã jira atap'eda, ichi jua ãra ïri bi wãpachi mãik'aapa bendicia wãpachi.

Eperã p'arat'ara bi Jesús ome pedeeda

(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

¹⁷Jesús wãit'ee arude, eperã p'ira chep'eda, iru k'irapite bedabaidachi mãik'aapa mägaji:

—Tachi Jarateepari t'ãri pia, ¿k'ãata mia oopïa bïma aji, it'aa wãit'ee?

¹⁸Jesupa p'anauji:

—¿Sãap'eda mimaa t'ãri pia bida a bïma? aji. T'ãri pia apaita bi; mägí Tachi Ak'õre. ¹⁹Pia k'awa bi Tachi Ak'õrepa Moïsemaa ùraa p'ãpida:

‘Eperã peenãaji; miak'ãi bi pirã, awaraarã ome k'ainãaji;
nechianãaji; seewa jaranãaji chïara k'achiade baapiit'ee; ichiaba
chïara k'ùranãaji; pichi ak'õre mãik'aapa pichi nawe k'inia iru
baparïji mãik'aapa ãra pedee ùriparïji.’^x *(Ex 20.12-16)*

²⁰Mãpai ma eperãpa maaji:

—Tachi Jarateepari, mia ma jõma ooparida aji, k'ùtrãa weda.

²¹Jesupa irumaa k'inia ak'ïji mãik'aapa mägaji:

—Ne–inaa aba waide oo–e bi. Pichi net'aa jõmaweda netok'oonãji mãik'aapa chupïria beerãmaa ma p'arat'a téeji. Mãga oorü pirã, ne–inaa pipïara iru bait'ee Tachi Ak'õre eujãde. Mãga oop'eda, mi ome nipa chéji.

²²Ma eperãpa mãga ùrik'ãri, k'ïsia paraadachi mãik'aapa k'ïra pia–ee wãji, p'arat'a audú k'inia bada perã.

²³Jesupa ichi ik'aawa p'anadap'edaarãmaa ak'ip'eda, mägaji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—¿Chaaree bait'ee p'arat'ara beerã p'anedait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome!

²⁴Jesús k'õp'ãyoorã ak'itrua para beeji mãga ùridak'ãri. Mãpai waya Jesupa maaji:

—Aai, warrarã, ¿chaaree bi p'arat'ara bi beeit'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerã ome! ²⁵Chaareera bida aji, p'arat'ara bi beeit'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari, camello aguja taude wãyaa k'ãyaara.

²⁶Chi k'õp'ãyoorãpa mãga ùridak'ãri, waapiara p'era pik'a para beeji mãik'aapa ãchi pitapai iidi para beeji:

—Mãgara, ¿k'aita p'oyaa it'aa wãyama? ajida.

²⁷Jesupa ãchimaa ak'ïji mãik'aapa p'anauji:

—Eperãrãpa p'oyaa ooda–e, audú chaaree bairã. Mamïda Tachi Ak'õre–it'ee ne–inaa chaaree wẽ–eda aji.

²⁸Mãpai Pedropa mägaji:

—Tai net'aa jõmaweda atabëjjida pi ome nipapataadait'ee.

^x 10.19 Dt 5.16-20.

²⁹ Jesupa maaji:

—Mia wāarata jararu. Parāpa atabëjjida pāchi te, ïpema, ïpewēra, nawe, ak'ōre, warrarā māik'aapa eujā, mi k'aurepa māik'aapa mia pedee pia jaratee bi k'aurepa. ³⁰Mamīda net'aa atabëidap'edaarāpa ma k'āyaara na p'ek'au eujāde p'ani misa, na ne–inaa atada cien audú atadait'ee: te, ïpemaarā, ïpewēraarā, naweerā, warrarā māik'aapa eujā, chíarapa āra miapi iru p'ani jida mi k'aurepa. Ma awara piuk'āri, ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. ³¹Mamīda ïrapema waibiara p'aniirā eperāarā k'irapite, ek'ariara p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'irapite. Jōdee ek'ariara p'aniirā eperāarā k'irapite waibiara p'anadait'ee Tachi Ak'ōre k'irapite.^y

Jesupa jarada õpee jarada ichi peedait'ee

(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³² Ai t'ēpai Jesús apemaarā naa wāji Jerusalendee. Chi k'õp'āyoorā p'era pik'a iru t'ēe wājida. Awaraarā ichiaba iru t'ēe waaweede wājida. Māpai Jesupa waya chi k'õp'āyoorā doce awara āi t'ĩ p'e ataji māik'aapa nepiriji ichi p'asait'ee bi:

³³—Tachi wāruta Jerusalendee. Mama mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, jita atadait'ee māik'aapa ateedait'ee p'aareerā poroorāmaa māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāmaa. Āchia iididait'ee k'ira tewaraarāmaa mi peet'aadamerā. ³⁴Mi oo iru p'anadait'ee; k'iramaa idudait'ee; soopa widait'ee māik'aapa peet'aadait'ee. Mamīda ewari õpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Santiago Juan ome chupiria iididap'edaa

(Mateo 20.20-28)

³⁵ Zebedeo warrarā, Santiago māik'aapa Juan, Jesús k'ait'a chejida māik'aapa māgajida:

—Tachi Jarateepari, taipa ne–inaa audú k'inia p'ani. Mapa chupiria iidi p'ani māga oomerā.

³⁶ Irua iidiji:

—¿K'āata k'inia p'anima aji, mia oomerā parā ome?

³⁷ Māgajida:

—Pi truade jōmaarā poro waibia pak'āri, tai auk'a poro waibiarā pi ek'ari p'anee k'inia p'ani; aba su–ak'i beei pi juaraare, apema pi juabi eere.

³⁸ Māpai Jesupa p'anauji:

—Parāpa wāara k'awada–e p'ani k'āata iidi p'ani. ¿Parāpa ne–inaa k'achia choodaik'ā aji, mia chooit'ee bik'a? Maap'eda ¿parā piu k'iniadaik'ā aji, mi piut'ee bik'a?

^y 10.31 Griego pedeede: *Mamīda ĩrā chi naa p'aniirā t'ēe p'aneedait'ee; jōdee ĩrā chi t'ēe p'aniirā naapiara p'anadait'ee.*

³⁹Āchia p'anaujida:

—¡P'oyaadaipi!

Jesupa maaji:

—Parāpa ne–inaa k'achia choodait'eeda aji, mia chooit'ee bik'a. Ma awara piudait'ee mi piut'ee bik'a. ⁴⁰Mamīda mia p'oyaa jara–e k'airāta mi juaraare wa juabi eere su–ak'i p'aneedait'ee. Tachi Ak'ōrepapai māga jarai.

⁴¹Apemaarā diez k'ōp'āyoorāpa ūridak'āri Santiago Juan ome iididap'edaa, k'īraudachida āchi ome. ⁴²Mapa Jesupa t'ī p'e ataji māik'aapa maaji:

—Parāpa k'awa p'ani ijāadak'aa beerā poro waibiarāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarāmaa. Waaweepa āchi jua ek'ari p'aniirāpa oopata āchia jara p'anik'a. ⁴³Mamīda parāpa oodaik'araa bi ma poro waibiarāpa oopatak'a. Ma k'āyaara ijāapataarā t'āide chi waibiara pa k'inia bipa apemaarā chupiria k'awaaipia bi māik'aapa k'aripaipia bi. ⁴⁴Pia jarait'eera, parādepema aba poro waibia pa k'inia bi pirā, awaraarā k'aripaipia bi, esclavopa chipari k'aripaparik'a. ⁴⁵Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema mīda, na p'ek'au eujāde che–e paji eperāarāpa mi jīia iadamerā. Jīp'a cheji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. Piut'ee eperāarā chok'ara uchiadamerā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa.

Jesupa tau p'āriu bada Bartimeo jīpada

(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶Jesús wāyaa wāk'āri Jericó p'uurude chi k'ōp'āyoorā ome, eperāarā chok'ara auk'a chejida āra ome. Ma p'uurudeepa uchua wādade, o bi ik'aawa eperā tau p'āriu bi su–ak'i baji p'arat'a iidimaa. Ma eperā t'ījarapachida Bartimeo.^z Māgí Timeo warra paji. ⁴⁷Ūrik'āri Jesús Nazaretdepema ichi ik'aawa wāyaa wā, ma tau p'āriu bipa golpe biamaa beji:

—¡Jesús! ¡Rey David Warra,^a mi chupiria k'awáaji!

⁴⁸Ma ode p'anadap'edaarāpa itriat'aapachida k'īup'ee beemerā. Mamīda waapiara biapachi:

—¡Rey David Warra, mi chupiria k'awáaji!

⁴⁹Māpai Jesús ak'inī beji māik'aapa māgaji:

—T'ī atanáti.

Māpai t'ī atanajida tau p'āriu bi:

—Isapai, p'irabáiji. Pi t'ī bipi. ¡Waaweenáaji!

⁵⁰Māpai chi poroba āyaa bat'at'aap'eda, p'inajiti bainī beji māik'aapa Jesumaa cheji. ⁵¹Māpai Jesupa iidiji:

^z 10.46 Bar jara k'inia bi warra. Mapa Bartimeo jara k'inia bi: Timeo Warra. ^a 10.47 Jesús t'ījarapachida David Warra, iru uchiada perā chonaarāwedapema Rey Daviddeepa māik'aapa Mesías pada perā.

—¿K'áata k'inia bima aji, mia oomerã pi ome?

Tau p'ãriu bipa p'anauji:

—Jesús, Tachi Waibia, michi taupa pia unu k'inia bida aji.

⁵² Jesupa mägaji:

—Jipajipi mide ijáada perã. Wãipia bida aji.

Aweda tau p'ãriu badapa pia unuji mãik'aapa Jesús t'ëe wãji ode.

Jesús Jerusalén p'uuru

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

11 ¹Jesús Jerusalén p'uuru k'ait'a wãk'ãri, Olivo Ee k'irapite panaji chi k'öp'ãyoorã ome. Mama p'ani Betfagé mãik'aapa Betania p'uuru. Jesupa chi k'öp'ãyoorã omé naa pëik'ãri, mägaji:

²—Wãti ara bi p'uuru tachi k'irapite bima. Ará panadak'ãri, ununadait'ee burro jĩ bainĩ bi, waide apida batauda—e p'ani iru ñi.

Ëra atãti mãik'aapa anéeti. ³Apidaapa iidiruta pirã, k'ãare—it'ee ëramaa p'ani, jarãti: “Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bi. Waya tee chedait'ee pi.”

⁴Chi k'öp'ãyoorã wãdak'ãri, ununajida burro jĩ bainĩ bi o bi ik'aawa te auk'idaa. Mãpai ëra atajida.

⁵Mamida arii p'anadap'edaarãpa iidijida:

—¿K'áata oomaa p'anima parãpa? ¿K'ãare—it'ee ëra ataruta jã burro?

⁶Mãpai Jesupa jaradak'a p'anaudak'ãri, ichiak'au pëijida.

⁷Burro ateedap'eda Jesumaa, ãchi ñripema p'aru jipatap'edaa ata bijida ai ñi mãik'aapa Jesús batauji. ^b ⁸Jesús mägã wãyaa wãk'ãri, chok'araarãpa ãchi p'aru t'õ jëra bijida o jãde Jesús k'irapite; ichiaba ùk'uruurãpa t'õ jëra bijida k'iru t'iap'edap'edaa, ãchi rey pai jãak'aapa. ⁹Jesús naa wãdap'edaarãpa mãik'aapa t'ëe che wãdap'edaarãpa o—ia biapachida:

—¡Hosana!^c ¡K'ĩra wãree! ¡Tachi Ak'õrepa pia ak'i bapari ichia pëida ichi pari nipamerã na eujãde! ¡K'ĩra wãree Ak'õre eujãde, Tachi K'aripapari cheru perã!^d (Sal 118.25-26)

¹⁰ ¡Tachi Ak'õrepa pia ak'i bapariit'ee ichia rey pëida! ¡David tachi rey padak'a waya rey iru p'anadait'ee! Tachi Ak'õrepa nãgĩ auk'a pia ak'i bapariit'ee. ¡Hosana! ¡K'ĩra wãree Ak'õre eujãde, Tachi K'aripapari cheru perã!

¹¹Jesús Jerusalende pachek'ãri, wãji Ak'õre te waibiadee. Aide eperãarãpa oo para bi unup'eda, waya wãji Betania p'uurudee chi k'öp'ãyoorã ome, k'ewara bada perã.

^b 11.7 Ez 9.9. Eperãarã ùk'uruurãpa k'ĩsiapata rey waibia chek'ãri burro ñi, jara k'inia bi iru jua ek'ari p'aniarã t'ãri pia ak'ipariit'ee. ^c 11.9 Hosana jara k'inia bi ¡Tachi O K'achiadeepa K'aripa Atapari!.

Jesupa higuera biirima*a* ij*á*ti pedeeda
(*Mateo 21.18-19*)

¹² Ai norema, Betania p'uurudeepa uchiadak'ári, Jesús jarrapisia nĩbeeji. ¹³ T'imiipa unuji higuera biiri bainĩ bi k'iru paraa. Māpai araa ak'inaji chau bi jgak'aapa. Mamĩda chau—ee baji. Chi k'iru aupaita unuji, chaujara—e pada perã.^d ¹⁴ Māpai ma higuera biirima*a* mägaji:
—¡Pi waa chauh'aa pait'eeda! aji.
Chi k'öp'äyoorãpa irua jarada ürijida.

Jesupa ne—inaa netopataarã jerek'ooda Ak'õre te waibiadeepa
(*Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22*)

¹⁵ Ai norema waya Jerusalende pachedak'ári, Jesús Ak'õre te waibiade t'iuji määk'aapa net'aa netopataarã taawaa jerek'ooji. P'arat'a tau t'erabaipataarã mesa sia bat'ak'oo wäji, paloma netopataarã banco paara. ¹⁶ Ak'õre te waibiadee wäyaapik'aa paji net'aa ateerutaarã. ¹⁷ Māpai jarateemaa beejji:
—Tachi Ak'õre Ũraa p'ã jera bide jara bi:
'Mi te it'aa t'ĩpata teda apataadait'ee, jõma na eujãdepemaarã—it'ee.'

(Is 56.7)

'Mamĩda parãpa nechiapataarã ték'ata oo iru p'ani.' *(Jer 7.11)*

¹⁸ Māga üridak'ári, p'aareerã poroorã Moisepa p'ãda jarateepataarã ome k'isia p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee. Iru waawee p'anajida, eperãarãpa ak'itrua para bada perã irua jaratee bi k'aurepa. ¹⁹ K'ewaraa Jesús chi k'öp'äyoorã ome uchijida p'uurudeepa.

Higuera biiri p'oodarida
(*Mateo 21.20-22*)

²⁰ Ai norema tap'eda waya Jesús chi k'öp'äyoorã ome wäyaajida higuera biiri badamã. Unujida chi k'arra jõmaweda p'oo ak'inĩ bi. ²¹ Māpai Pedropa k'irãpaji Jesupa jarada määk'aapa jaraji Jesumaa:
—¡Tachi Jarateepari, ak'ĩji! Pia higuera biirima*a* ij*á*ti pedeeda p'oodachida aji.

²² Jesupa p'anauji:

—Ijãapatáati Tachi Ak'õrede. ²³ Mia wãarata jararu. Eperã wãara Tachi Ak'õrede ijãa bi pirã, iidipia bi ne—inaa oomerã, ichi t'ãridepai k'isia—ee: “¿Ooik'ã wa oo—e pai?” Mägá Tachi Ak'õrepa irua jaradak'a ooit'ee. Jararu pirã eemaa: “Jãmääk'aapa äyaa wäji määk'aapa p'usa jãde baaináji,” Tachi Ak'õrepa mãga ooit'ee. ²⁴ Mägá it'aa iididak'ári, naapiara ijãati Tachi Ak'õrepa ooru parãpa k'iniata, pãchi t'ãri auk'a p'ani perã iru ome. Mägá p'anadairã irua ooit'ee parãpa it'aa iididap'edaa. ²⁵ Parã

^d 11.13 Mamĩda, ma atanede higojõ chik'aa aba—abaa chaupari.

it'aa t'ĩdak'ãri, k'ĩsianáati apemapa k'achia ooda parãmaa. It'aa t'ĩdai naaweda, iru chupiria k'awáati mãik'aapa perdonáati irua k'achia ooda. Måga ooruta pirã, Tachi Ak'õre it'ari bipa perdonait'ee parãpa p'ek'au k'achia oopata. ²⁶ [Mamĩda awaraarãpa k'achia oodap'edaa parãmaa perdonada–e pirã, mågara Tachi Ak'õrepa ichiaba perdonaa–e parãpa ne–inaa k'achia oopata.]

Tachi Ak'õrepa Jesús pëida
(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷Ma t'ëepai waya chejida Jerusalendee. Jesús Tachi Ak'õre te waibiade ni misa, irumaa chejida p'aareerã poroorã, Moisepa p'ãda jarateepataarã mãik'aapa judiorã poro waibiarã. ²⁸Iidijida:

—¿Tachi Ak'õrepa tai biji–ek'ã ichi te waibia ak'idamerã? ¿K'aipa pĩmaa nãga oopi bĩma? ajida.

²⁹⁻³⁰Jesupa p'anauji:

—Mia pida parãmaa iidit'ee: ¿K'aipa pëijima aji, Juan Bautistapa poro choo chemerã; Tachi Ak'õrepa maa–e pirã eperãarãpa? P'anauruta pirã, mia pida ichiaba jarait'ee k'ai juapa mia nãgĩ ne–inaa oo bi. P'anaudapãde aji.

³¹Mãpai ãchi pitapai pedee para beejĩ:

—Tachi Ak'õrepa pëidada aruta pirã, irua iidit'ee: “Mågara, ¿sãap'eda Juan ũraa ijãada–e pajima?” Mapa måga p'oyaa jarada–e. ³²Ma awara ¿tachia sãga jaradaima eperãarãpa Juan pëidap'edaa? Måga jararuta pirã eperãarã k'ĩraudaridait'ee tachi ome.

Åchia waawee p'anapachida k'awa p'anadap'edaa perã jõmaarãpa ijãa p'anapachida Juan Tachi Ak'õre pedee jarapari paji. ³³Mapa p'anaujida:

—K'awada–e p'anida ajida, k'aipa Juan pëiji.

Mãpai Jesupa mågaji:

—Mågara mia pida jara–eda aji, k'aipa mĩmaa nãga oopi bi.

Mimiapataarã k'achia beerãde nepirida

(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

12 ¹Jesupa nepirĩmaa beejĩ ãchĩmaa:

—Eperãpa uva eujã uuji mãik'aapa t'iak'auk'ooji. Ichiaba bõgo mãudee ooji uva piart'idait'ee.^e Ma awara te it'ia ooji ma irĩpa ak'idait'ee. Måga oop'eda, ne–uu eujã ak'ipataarã jĩrĩji mimiadamerã ichi–it'ee.

Maap'eda awara ãyaa wãji. ²T'ëepai uva oropata ewari pak'ãri, ma eujã chiparipa ichi mimiapari pëiji mimiapataarãmaa iidinamerã ichi eere bee bi chauda tee pëidamerã. ³Mamĩda ãchia iru jita atadak'ãri, sĩk'oojida maap'eda jua arajãa pëit'ajida chiparĩmaa. ⁴Mãpai chi eujã chiparipa

^e 12.1 Is 5.1-2.

waya awaraa mimiapari pëiji. Mamīda māgí poro k'ōop'et'aaajida māk'aapa waajarak'oojida. ⁵Pëiji awaraa mimiapari; māgí peet'aaajida. Māpai awaraarā chok'ara pëiji. Māgīrādepema ūk'uru wik'oojida, apemaarā peek'oojida.

⁶Mamīda at'āri ichi ome iru baji ichi warra k'inia iru bada. K'isijaji: “Mi mimiapataarā ome k'achia oojida. Mamīda acha bi mi warra perā, waawedait'ee. Mapa mia iru pëiit'ee.” ⁷T'imí weda iru warra unudak'āri, ma mimiapataarā pedee para beeji: “Jāgipa ichi ak'ōre net'aa jōmaweda atait'ee chi ak'ōre piuk'āri. Peet'aadāma ajida, tachi eujā chiparik'a p'anedait'ee.” ⁸Māpai iru pachek'āri, jita atajida māk'aapa peet'aaajida. Maap'eda chi k'ap'ia ma uva eujādeepa bat'at'aaajida. Māgapai paji.

⁹Mamīda, ma nepiri aupak'āri, iidiji:

—¿K'isiatí! ¿K'āata ooit'ee chiparipa? Mia jarait'ee. Wāk'āri, ma eujā ak'ipataarā peek'oonait'ee māk'aapa awaraa mimiapataarā jirinait'ee chi ne—uu eujā ak'ipataadamerā.

¹⁰¿Parāpa Ak'ōre Ūraa p'āda leeda—e p'anik'ā?

“Te oopataarāpa māu k'iniada—e padap'edaa pipiara padachi. ¹¹Tachi Ak'ōrepa māga ooji, tachia unudamerā māk'aapa ak'itrua para beemerā.”

(*Sal 118.22-23*)

Māgara k'isidapáde aji, pia k'awaadait'ee mia jarateeda.

¹²Māpai judiorā poroorāpa Jesús jita atapidait'ee paji, k'awadap'edaa perā irua āchideta pedee baji. Mamīda eperāarā chok'ara paraaji Jesús eere. Ma k'aurepa waawee p'anajida jitapidait'ee. Mapa ichiak'au atabëijida; maap'eda wājida.

P'arat'a p'aapatap'edaa reymaa impuesto—it'ee

(*Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26*)

¹³T'ēepai waya judiorā poroorāpa pëijida fariseorā māk'aapa Rey Herodes^f eere p'anadap'edaarā Jesús imiateedamerā māk'aapa peepit'aadamerā. ¹⁴Wājida māk'aapa iidijida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'ani pia wāarata jarapari. Ma awara pariatua ijāak'aa awaraarā k'isiadeepa jara p'ani. Ichiaba pia auk'a jarateepari eperāarā waibiarāmaa māk'aapa chi chupiria beerāmaa. Pia jarateepari tachi p'anapataadamerā Ak'ōrepa k'inia bik'a. Maperā taipa iidi k'inia p'ani: ¿Pia bik'ā tachia impuesto p'aadait'ee Cesarmaa? ¿P'aadaipia bik'ā irua jara bik'a wa p'aadaik'araa bi?

¹⁵Mamīda Jesupa k'awaji āchia Tachi Ak'ōrede ijāapatada apata mīda, wāara ijāadak'aa. Maperā māgaji:

—¿Sāap'eda mi k'ūra k'inia p'anima? aji. Denario p'arat'a tau anéti mia ak'iit'ee.

^f **12.13** *Rey Herodes* judío—e paji. Roma eujādepema reypa ichi chok'a pëiji jāpema poro waibia pait'ee.

¹⁶ Jesupa p'arat'a tau ak'ik'ári, iidiji:

—¿K'ai k'írata nade bi, mǎik'aapa k'ai t'íta p'ã bima? aji.

P'anaujida:

—César k'íra mǎik'aapa ichi t'íta p'ã bida ajida.

¹⁷ Mǎpai Jesupa mǎgaji:

—Mǎgara téeti Cesarmaa irua net'aa iidipari, mǎik'aapa téeti Tachi Ak'óremaa irua iidipari.

Iru pedee úridak'ári, ak'ítua para beejí.

Iiidap'edaa piudap'edaarǎ chok'ai p'irabaipatade

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Mǎpai saduceorǎ úk'uru wǎjida Jesumaa ne–inaa iidide iru k'úradaít'ee. Mǎirǎpa jarateepata piudap'edaarǎ chok'ai p'irabaidak'aa. Maperǎ iidijida:

¹⁹—Tachi Jarateepari, Moisepa nǎga p'ã bëiji tachi–it'ee: Eperǎ miak'ái bi warra wée piuru pirǎ, chi ípemapa iru wéra ataipia bi mǎik'aapa ai ome warra oopia bi chi ípema piuda k'ap'ia pari.[§] ²⁰ Mapa ¿pia k'áata k'ísia bi nǎgide? Ípemaarǎ siete p'anajida. Chi naapema miak'áiji. Mamída warra wée piuji. ²¹ Mǎpai araarepema ípema miak'áiji ma p'étrǎa ome. Mamída ichiaba warra wée piuji. Ichiaba mǎga p'asaji chi araarepema ípemaarǎ ome. ²² Jómaweda miak'áijida mída ma wéra ome, warra ooda–e paji. Maap'eda ichiaba ma wéra piuji. ²³ Mǎpai wǎara pirǎ piudap'edaarǎ chok'ai p'irabaipata, waya chok'ai p'aneeruta ewate, ¿k'ai wéra pait'eema ajida, jómaweda iru ome miak'ái p'anadap'edaa perǎ?

²⁴ Jesupa p'anauji:

—Ak'óre Úraa pia k'awada–e p'anadairǎ, parǎpa awara k'ísia iru p'ani. Ichiaba k'awada–e Tachi Ak'órepa ne–inaa jómaweda oopari. ²⁵ Eperǎarǎ piudap'eda chok'ai p'irabaidak'ári, imik'íraarǎ wéaarǎ ome waa miak'áida–e pait'ee. Angeleerǎ ichi truade p'aniirǎk'apí p'anadait'ee. ²⁶ Ma awara parǎpa k'achia k'ísia p'anapata jaradak'ári piudap'edaarǎ chok'ai p'irabaidak'aa. ¿Waide parǎpa Ak'óre Úraade pia k'ísiada–e p'anik'á? Abraham, Isaac mǎik'aapa Jacob jai–idaajida mída, Tachi Ak'órepa maaji Moisemaa pak'uru jep'eda urua jira bideepa t'ípítauk'a:

‘Mí pí chonaarǎ Ak'óre Waibia; Abraham, Isaac, Jacob ijǎadap'edaa Ak'óre Waibia.’

(Ex 3.6)

²⁷ Jara–e paji: “Mí ára Ak'óre paji.” Mapa Tachi Ak'óredeerǎ jai–idaajida mída, at'ári chok'ai p'ani. ¡Iru piu beerǎ Ak'óre–epi! Ma k'áyaara iru chok'ai beerǎ Ak'órepi. Maperǎ parǎpa ne–inaa awaraata k'ísia p'ani, Tachi Ak'órepa jarada k'áyaara.

§ 12.19 Dt 25.5-10.

Tachi Ak'õre Ūraa waibiara bi
(Mateo 22.34-40)

²⁸Māgá pedee jõni misa, cheji Moisepa p'āda jarateepari. Āchi pedee ūrii beejii. Jesupa apemaarāpa iididap'edaa pia p'anauk'āri, māgí jarateeparipa iidiji:
—Tachi Ak'õre Ūraa jõmaweda p'ādadepema, ¿chisāgita waibiara bima aji, apemaarā k'āyaara?

²⁹Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õre Ūraa waibiara bide jara bi:

‘Ūrítii Israel pidaarā. Tachi Ak'õre Waibia apaita bi. Tachi Ak'õre awara wē–e. ³⁰Tachi Ak'õre Waibia wāara k'inia iru baparíjii pichi t'āriipa māik'aapa ne–inaa jõmaa k'āyaara iru k'inia iru baparíjii. Ewari chaa k'ísíajii t'āriipa irude. T'āri o–ia ooparijii irua jara bik'a.’ (Dt 6.4-5)

³¹Araare jara bi:

‘Awaraarā k'inia iru baparíjii pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.’ (Lv 19.18)
Ak'õre Ūraa waibiara wē–eda aji, māgí omé jara aupada k'āyaara.

³²Māpai Moisepa p'āda jarateeparipa māgaji:

—Pia bi, Jesús. Wāarapi pia jara bi:

‘Tachi Ak'õre Waibia abapai bi. Awaraa wē–e iruk'a. ³³Tachi Ak'õre wāara k'inia iru baipia bi t'āriipa. Iru k'inia iru baipia bi ne–inaa jõma iru bi k'āyaara. Ewari chaa k'ísiaipia bi t'āriipa irude māik'aapa irua jara bik'a oopia bi t'āri o–ia.’ (Dt 6.4-5)

‘Ichiaba awaraarā k'inia iru baparíjii pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.’ (Lv 19.18)

Māgata oodaipia bi awaraa ne–inaa oodai k'āyaara; net'atau bida altarde wa ne–animal peeda altarde paadai k'āyaara Ak'õre–it'ee.

³⁴Māgá Moisepa p'āda jarateeparipa pia p'anauru ūrik'āri, Jesupa maaji:

—Pia Ak'õre Ūraade ewaa ijāa wāda aji, Ak'õrepa k'inia bik'a ichi jua ek'ari o–ia nipamerā iru ode.^h

Maadamāiipa waawee p'aneejida waa iididait'ee.

Tachi K'aripapari waibiara bi Rey David k'āyaara
(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵Jesupa jarateemaa bide Ak'õre te waibia āuk'idaa, iidiji:

—¿K'āata jara k'inia p'ani Moisepa p'āda jarateepataarāpa jaradak'āri Mesías David ēreerādeepa uchiat'ee? ¿David poro waibiara bi–ek'lā, iru ēreerādeepa uchiat'ee bi k'āyaara? ³⁶¡Pia k'ísíati! Tachi Ak'õre Jaurepa p'āpiji Rey David ēreerādeepa uchiat'ee badade:

^h 12.34 Griego pedeede: *Pi mak'iara t'imia–e bida aji, Ak'õre truadeepa.*

‘Tachi Ak’õrepa jaraji Tachi Waibiamaa: “Pi mi ome auk'a waibia bairã, su–ak'i beepáde aji, mi juaraare, mia pi k'íra unuamaa iru p'anapataarã p'oyaaru misa.”ⁱ (Sal 110.1)

³⁷Davidpa ichi èreerádeepa uchiait'ee bimaa t'íjaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada–ek'ã aji, Mesías waibiara bi chonaarãwedapema Rey David k'áyaara?

Eperãarã chok'ara mama p'anadap'edaarãpa Jesús pedee úridak'ári, o–iãdachida.

Jesupa jarada k'írak'aupai Moisepa p'ãda jarateepataarã ome
(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸Jesupa jaratee bi misa, mägaji:

—K'írak'aupai p'anapataadai Moisepa p'ãda jarateepataarãk'a. Áchi audua p'anadairã, p'aru teesoo jii awaa p'anapata mãik'aapa k'inia p'anapata jõmaarãpa áchimaa saludaadamerã plaza bee chaa, tachi poro waibiarã ome oopatak'a. ³⁹Ichiaba su–ak'i p'aneepata su–ak'i beepari pipiara bide Tachi Ak'õre Úraa jarateepata tede mãik'aapa nek'odak'ári, chi su–ak'i beepari pipiara bide su–ak'i p'aneepata. ⁴⁰Ma awara, p'êtrãa chupiria beerã te jari atapata mãik'aapa seewata taarã it'aa t'ípata eperãarã k'írapite. Tachi Ak'õre ewari waibia ewate ichia áchi audupiara miapiit'ee.

P'êtrãa chupiria k'íripa p'arat'a tau teeda Tachi Ak'õremaa
(Lucas 21.1-4)

⁴¹Ewari aba Jesús su–ak'i baji primisia p'arat'a p'epata k'ait'a, ak'ímaa eperãarãpa eda ata bidak'ári. P'arat'ara beerãpa waibia ata bi chepachida. ⁴²Mãga nide p'êtrãa chupiria k'íri pacheji. Ata bi cheji p'arat'a tau omé cobrede. Mägí p'arat'a tau mak'íara ípia–e paji. ⁴³Mãga unuk'ári, Jesupa chi k'õp'áyoorãmaa maaji:

—Mia wãarata jararu. Tachi Ak'õre k'írapite na p'êtrãapa primisia waibiara teejida aji, apemaarã k'áyaara. ⁴⁴Jõmaarãpa tee p'ani áchi p'arat'a waibia iru p'anadap'edaadepema beeda. Jõdee na p'êtrãa, chupiria k'íri mĩda, ichia iru k'erada jõmaweda teeji Tachi Ak'õremaa. Teejida aji, chi p'arat'a iru bada paara chik'o netoit'ee.

Jesupa jarada Tachi Ak'õre te waibia t'eedariit'ee
(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

13 ¹Jesús uchiak'ári Tachi Ak'õre te waibiadeepa chi k'õp'áyoorã ome, abaapa maaji:

—¿Tachi Jarateepari, ak'íji, acha bi mãu ta–pia p'ani mãik'aapa Tachi Ak'õre te waibia pi–ia oo k'obi!

ⁱ 12.36 Griego pedeede: *Pichi biiri ek'ari biru misa.*

² Jesupa maaji:

—Wāara, acha p'ani te pi-ia p'ani. Mamīda ewari cherude māu apida bee-e pait'ee awaraa māu ĩri. Na jōmaweda t'eeek'oo chedait'ee.

Na p'ek'au eujā jōi naaweda, eperāarā miadait'ee

(Mateo 24.3-14; Lucas 17.22-24; 21.7-24)

³ T'ēepai wājida Olivo Eedee; Ak'ōre te waibia k'īrapite beepari. Jesús ituaba su-ak'i beek'āri, Pedro, Santiago, Juan māik'aapa Andrés iru k'ait'a wājida māik'aapa iidijida:

⁴ —¿Sāapai p'asait'ee pia jarada Ak'ōre te waibiade? ¿Sāga taipa k'awadayama ajida, ma ewari k'ait'a pak'āri p'asait'ee pia jaradak'a?

⁵ Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatāati apidaamaa k'ūrapiamapa. ⁶ Mi jīak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: “Mita Ak'ōre Warra, Tachi Ak'ōrepa pēida.” Māga jara p'anipa eperāarā chok'ara k'ūradait'ee.

⁷ Parāpa ūridak'āri nama māik'aapa awara āi jura chōo jōni, p'eranáati. Ichita māga p'asait'ee. Mamīda at'āri na p'ek'au eujā jō-e pait'ee. ⁸ Ai naaweda eperāarā awaraarā ome chōodait'ee. Jarra oodait'ee māik'aapa awērachai wāyaapariit'ee eujā awara-awaraade. Mamīda māga p'asak'āri, ewaapi na p'ek'au eujādepemaarā miamaa p'aneedait'ee.

⁹ ;Tauk'a nipapatāati! Mi k'īra unuamaa iru p'anapataarāpa parā atapidait'ee judiorā poroorāmaa, mide ijāapata k'aurepa. P'ua oodait'ee Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. Ateedait'ee āchi poro waibiarāmaa māik'aapa āchi reyrāmaa. Māirā k'īrapite parāpa jaradai Tachi Ak'ōrepa ooda parā-it'ee mi k'ap'ia pari. ¹⁰ Mamīda na eujā jōi naaweda, Ak'ōrepa ooda eperāarā k'aripait'ee ichita nepiridait'ee eperāarāmaa awara āi t'imí na eujāde. ¹¹ Mi k'īra unuamaa iru p'anapataarāpa parā charraarā k'īrapite ateedak'āri, k'īsianāati k'āata jaradai. Maapai jarapatāati Ak'ōrepa jarapi bik'a. Ak'ōre Jaurepata k'awapipariit'ee k'āata jaradai.

¹² Maapai ipemaarāpa peepidait'ee āchi ipemaarā. Ak'ōreerāpa peepidait'ee āchi warrarā. Ichiaba warrarā k'īraudaridait'ee āchi ak'ōreerā ome peepirutamaa. ¹³ Jōmaarāpa parā k'īra unuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijāapata k'aurepa. Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'aripait'ee atuanaadamerā k'īra jīp'a nipapataarā Ak'ōre ode jai-idaarutamaa.

Ak'ōre ewari waibia ewate jarada

(Mateo 24.15-28; Lucas 21.20-24)

¹⁴ —Ewari cherude abaapa ne-inaa audú k'achia ooit'ee Tachi Ak'ōre te waibia edupiara bi quartode ichi baik'araa bimāi. Māgí Tachi Ak'ōrepa yiarā iru bapari, k'īra unuamaa iru bairā. Māga unudak'āri, Judea eujāde p'anīrā p'ira mirudaipia bi ee nok'odee. (Acha bi pedee p'āda

leerupa pia k'awaipia bi, miapiamaapa.)¹⁵ Maapai eperā ichi terrazade bi pirā, teedaa t'ŭk'araa bi ichi ne–inaa p'e atade. ¹⁶Eperā ne–uu k'āide ni pirā, teedaa cheik'araa bi ichi p'aru atade pida. Aramata wāipia bi. ¹⁷¡Aai, maapai chupiria jōneedait'ee wēraarā biak'oo bee maa–e pirā warra chak'eerā jude iru bee! ¹⁸Māga wāyaa naaweda, chupiria iiditi Tachi Ak'ōremaa ma ewari p'asapinaamerā k'ojara nībide. ¹⁹Māgí ewate jōmaarāta chupiria mia jōnadait'ee. Ak'ōrepa na eujā oodak'āriipa māga ook'aa paji, ma awara t'ēepai waa māga oo–e pait'ee. ²⁰Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'isiait'ee: “Mia eperāarā taarā miapi–e pait'ee.” Māga pada paara, eperā apida bee–e pak'aji. Ak'ōrepa audú chaaree miapi–e pait'ee ichia jirit'eradaarā k'inia p'e iru bapari perā.

²¹Maapai apidaapa parāmaa jararuta pirā: “¡Pichá, ak'ítí! ¡Nama bi Cristo, Tachi Ak'ōrepa pēida!” maa–e pirā jararuta pirā: “¡Ara bita Cristo!” ijāanáati. ²²Mi jīak'aarā māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā jīak'aarā chok'ara chedait'ee. Mamīda māirāpa jara p'ani ijāanáati, jīp'a seewa–idaa bee perā. Ne–inaa k'īra t'ādoo eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa oo p'anīpa eperāarā k'ūradaid'ee, perā Tachi Ak'ōrepa jirit'eradaarā k'ūrurutamaa.

²³Jesupa ichi ome nipapataarāmaa waya maaji:

—¡Tauk'a p'anapatáati! Mia māga jaraji parāpa k'awaadamerā māga p'asai naaweda.

Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri

(Mateo 24.29-31; Lucas 21.25-28)

²⁴—Ichiaba maapai mia p'anadap'eda,

‘Ak'ōrejīru p'āriudariit'ee; atane waa īdaa–e pait'ee ²⁵māik'aapa lucero baaik'oodaridait'ee pajādeepa. Tachi Ak'ōrepa pajā wērepiit'ee.’

(Is 13.10)

²⁶Māpai eperāarāpa unudait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jōmaarā k'āyaara waibiara bi, k'īra wāree cheru jīararade. ²⁷Pēiit'ee mi angeleerā Ak'ōre truadeepa mia jirit'eradaarā chip'e atadamerā, jōmaweda āchi p'anapatamāiipa. T'imí bee jida na p'ek'au eujāde, p'e atanadait'ee.

Higuerade jarateeda

(Mateo 24.32-35; Lucas 21.29-33)

²⁸—K'īsīati higuera biiride. Higuera k'īru t'u–k'ua uchīa nībeek'āri māik'aapa ewaa t'ono nībeek'āri, k'awaapata eujā wāsia wā. ²⁹Māga pik'a mia et'ewa jaradak'a unudak'āri, k'awa p'ani taarā–e mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheru. ³⁰Mia wāarata jararu. Īrapemaarā piudai

naaweda, ma ne–inaa jōmaweda p'asait'ee. ³¹Ewari cherude pajã na p'ek'au eujã ome jōdait'ee. Mamīda ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

K'awada–e sāapai pait'ee Ak'ōre ewari waibia ewate

(Mateo 24.36-44; Lucas 17.26-30)

³²—Eperã apidaapa k'awada–e p'ani Eperã Ak'ōre Truadepema cheit'ee ewate, chi hora jida. It'aripema angeleerāpa pida k'awada–e p'ani; mia ichiaba k'awa–e, Tachi Ak'ōre Warra mīda. Mi Ak'ōrepapaita k'awa bi.

³³’Maperã tauk'a p'anapatáati, parāpa k'awada–e p'anadairã sāapai mi waya na eujādee cheit'ee.

Mimiapari pia

(Mateo 24.45-51; Lucas 12.41-48)

³⁴—Oopatáati te chiparipa oodak'a. Māgí tedeepa awara āyaa wāi naaweda, ichi mimiapataarāmaa jara bēiji te pia ak'idamerã. Āchi chaachaa mimia teeji māk'laapa chi te t'iupata ak'iparimaa ūraaji tauk'a bamerã. ³⁵Chi mimiapataarāpa k'awada–e sāapaita chi te chipari waya cheit'ee ichi temaa. Māga pik'a bi parã ome. Tauk'a p'anapatáati k'awada–e p'anadairã sāapai pāchi Chipari Waibia waya cheit'ee. Chei p'ariupodopa, esapite, et'erre k'arik'ari, maa–e pirã tap'edapodopa. ¡Parāpa k'awada–epi!

³⁶Tachi Ak'ōre mimiapataarã, k'irak'aupai k'awada–e p'anadairã pariatua mimia p'ani pirã, k'ira nejasia p'anadait'ee Tachi Chipari Waibia chek'ari.

³⁷Mia parāmaa ūraada, auk'a jōmaarāmaa jararu: ¡Tauk'a p'anapatáati!

Jesús jita atadait'ee pedeteedap'edaa

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

14 ¹K'āima omé falta baji Pascua fiesta pait'ee. Māgí fiestade pan levadura wēe k'opata. P'aareerã poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarã ome jiripachida sāga Jesús k'ūrat'aadait'ee. Māgá jita atadait'ee paji māk'laapa peepit'aadait'ee paji. ²Mamīda ūk'uru arii p'anadap'edaarāpa maapachida:

—Fiestade ooda–eda ajida, eperāarã k'irau para beepiamaapa tachi ome.

Mariapa Jesús poro ĩri k'era weeda

(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³Jesús Betania p'uurude bak'ari, Simón, chi leprapa k'ayaa bada apatap'edaa tede baji. Jesús su–ak'i beep'eda,^k nek'omaa baji. Māga nide wēra pacheji. Ateeji chok'o chak'ek'a māu pi–ia alabastrodee ooda. Māgí ipuru baji k'era ĩpia nardodee oodapa. Chok'o t'ap'a ewa ataji māk'laapa

^k 14.3 Judiorã mesade su–ak'i p'aneedak'ari, sū–ak'i p'aneepachida āk'auk'a bee ĩri, āchi mesa biiri k'ak'at'ua bada perã.

weeji Jesús poro ñri. ⁴Ũk'uru arii p'anadap'edaarã k'ĩraudachida m̃aik'aapa pedee para beeji ãchi pitapai:

—¿S̃aap'eda jā k'era ichi k'inia weejima? ajida. ⁵Jã w̃erapa netot'aada paara, trescientos denarios¹ iru bak'aji chupiria beerã k'aripait'ee.

Mapa ma w̃era itriapachida. ⁶Mam̃ida Jesupa m̃agaji ãchima:

—Ita—aria b̃iti; ¿K'ãare—it'ee ik'achia jara j̃onima? Irua ooda pia b̃ipi. ⁷Chupiria beerã nama p'anapata parã t'ãide ewari chaa. ãchi k'aripa k'inia p'ani pirã, chupiria k'awaadai m̃aik'aapa ãchima ne—inaa pia oodai. Mam̃ida mi parã ome ichita ba—e pait'ee. Na ewari parãpa waa mi unuda—e pait'ee. ⁸Na w̃erapa ooji ichia p'oyaarutapai mi—it'ee; mi p'urut'aaji k'erapa mi k'ap'ia iadai naaweda.^m ⁹Mia w̃aarata jararu. Mia ooda eperãarã k'aripait'ee, m̃aga jarateepata chaa na p'ek'au eujãde, ichiaba nepiripataadait'ee na w̃erapa ooda mi—it'ee. M̃agã iru ichita k'irãpadait'eeda aji.

Judapa Jesús traicionaada
(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰Judas Iscariote, Jesús k'öp'ãyoorã docedepema aba, w̃aji p'aareerã poroorãmaa. Jaraji ichia ãchi k'aripait'ee Jesús jitadamerã. ¹¹M̃aga ũridak'ãri, o—iadachida m̃aik'aapa pedeejida p'arat'a teedait'ee Judamaa. M̃apai Judapa jirima beeji s̃aga Jesús ãchima jitapiit'ee.

Pascua fiestadepema chik'o k'odap'edaa
(Mateo 26.17-30; Lucas 22.7-18; Juan 13.1-2, 21-30)

¹²Perã Pascua fiesta ewari pait'ee baji. Ma fiestade oveja chak'e peepata m̃aik'aapa pan levadura w̃ee k'opata. Fiesta pai naaweda Jesús k'öp'ãyoorãpa iidijida irumaa:

—¿S̃ama k'oit'ee Pascua fiesta ewatepema chik'o tai ome? Mama taipa ne—inaa oodait'ee nek'odai naaweda.

¹³M̃apai Jesupa p̃eiji chi k'öp'ãyoorã omé:

—W̃ati p'uurudee. Mama ununadait'ee eperã pania chok'ode ateru. T'ee w̃ati. ¹⁴Teedaa w̃ak'ãri, chi te chiparimaa jarãti: “Tachi Jarateeparipa iidi p̃eiji: ‘¿Chisãgí cuartode Pascua chik'o k'oit'ee michi k'öp'ãyoorã ome?’ ” ¹⁵Irua ak'ipiit'ee it'ipema pisode cuarto waib̃ia pia oo bi. Mama ne—inaa j̃oma óoti tachi nek'odait'ee.

¹⁶Chi k'öp'ãyoorã w̃ajida p'uurudee. J̃omaweda ununajida Jesupa jaradak'a m̃aik'aapa mama ne—inaa j̃oma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

¹⁷P'ãriupodopa Jesús pacheji chi k'öp'ãyoorã doce ome. ¹⁸Mesade nek'omaa p'anide, Jesupa m̃agaji:

¹ 14.5 Trescientos *denarios* jitapachida año aba mimiadap'edaa pari. ^m 14.8 Judiorãpa piuda k'ap'ia iadai naaweda, p'urupachida k'erapa.

—Mia wāarata jararu. Mia k'awa bi parādepema abaapa mi traicionaait'ee. Iru mi ome nama nek'omaa bi.

¹⁹Māpai chi k'ōp'āyoorā k'īra pia—ee para beejī māik'aapa aba—abaa iidijida Jesumaa:

—¿Mik'ā? apachida.

²⁰Māpai Jesupa p'anauji:

—Parā docedepema aba mi ome auk'a p'arat'ude pan sā atarupata mi traicionaait'ee. ²¹Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, ichita piut'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a. Mamīda, jaai, Tachi Ak'ōrepa k'achiadee peiit'ee chi mi traicionaait'ee bi! Piara bak'aji māgī t'o—e pada paara.

Pan k'opata vino ome Jesús k'irāpadait'ee

(Mateo 26.26-30; Lucas 22.19-20; 1 Corintios 11.23-26)

²²Nek'omaa p'anide Jesupa pan ataji māik'aapa it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'ōremaa. Ma pan k'ōrat'aaji māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa teeji. Māpai māgaji:

—Jitātī māik'aapa k'ōti. Nāgī pan mi k'ap'ia.

²³Maap'eda māgá ooji ma vino ome. It'aa t'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'ōremaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa teeji. Jōmaarāpa aidepema vino tojida. ²⁴Māpai māgaji:

—Nāgī vino mi waa, michi waa bat'ait'ee perā mi piuk'āri chok'araarā pari. Tachi Ak'ōrepa nāgī ūraa chiwidi jara bi. Michi waa bat'ada k'aurepa irua wēpapiit'ee eperāarā chok'araarāpa p'ek'au k'achia oopata māik'aapa michideerā papiit'ee.ⁿ ²⁵Mia wāarata jararu. Vino waa to—e pait'eeda aji, parā ome it'aripema vino torumaa Tachi Ak'ōre truade.

²⁶Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādadepema k'ari k'aridap'eda,^o Olivo Eedee wājida.

Jesupa jarada Pedropa iru k'awa—e bida ait'ee

(Mateo 26.31-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

²⁷Mama Jesupa māgaji:

—Parā jōmaweda ijāadaamaa p'aneedait'ee māik'aapa mi ituaba atabēidait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ā jēra bide jara bik'a:

‘Mia oveja ak'ipari peepiit'ee māik'aapa chi ovejaarā jīchoodaridait'ee.’

(Zac 13.7)

²⁸Mamīda mi chok'ai p'irabaik'āri, Galilea eujādee wāit'ee parā naa.

²⁹Māpai Pedropa māgaji:

—Apemaarāpa pi atabēiruta pijida, mia pi atabēi—eda aji.

³⁰Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Idi p'ārik'ua et'erre k'arida omé k'arii naaweda, jarada ōpee pia mi k'awa—e bida ait'ee.

ⁿ 14.24 Ex 24.8. ^o 14.26 Pascua fiestade Salmos 113–118 k'aripachida.

31 Mamīda Pedropa waapiara māgapachi:
—Pi ome auk'a piuru pijida, mia jara—eda aji.
Apemaarāpa ichiaba māga jarapachida.

Jesús it'aa t'ida Getsemanide
(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

32 Maap'eda wājida Getsemaní ne—uu eujā apatap'edaamaa. Mama panadak'āri, Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Nama su—ak'i p'anéeti mi it'aa t'inaru misa.

33 Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Jesús k'isia paraa nībeji t'āri p'uapa. 34 Mapa māgaji āchima:

—Mi piut'ee pik'a nībi t'āri p'uapa. Nama p'anéeti, k'āida—ee.

35 Māpai Jesús waawipai wāp'eda, bedabajii tau biiri eujāde t'ōbairumaa māik'aapa Ak'ōremaa chupiria iidiji k'inia bi pirā, iru māgi miapi p'asapinaamerā. 36 It'aa t'iji:

—*Abbá,*^p Mi Ak'ōre, pia jōma p'oyaapari. K'aripāji na miarit'ee bideepa. Mamīda oonāaji mia k'inia bik'a. Jīp'a pia k'inia bīk'ata óoji.

37 Maap'eda, ak'i chek'āri, chi k'ōp'āyoorā k'āi jōnita unu cheji. Māpai māgaji Simón Pedromaa:

—Simón, ¿k'āi nībik'ā? aji. ¿Hora apida p'oyaa chok'ai p'anada—ek'ā k'āida—ee? 38 Chok'ai p'anāti māik'aapa it'aa t'it'i p'ek'au k'achiade baapiamaapa. Tachi Ak'ōrepa oopi k'inia bik'a t'āri pa oo k'inia p'ani. Mamīda pāchi k'ap'iapa chooda—e p'ani.

39 Waya wāji it'aa t'ide naaweda oodak'a:

—K'aripāji na miarit'ee bideepa. Mamīda oonāaji mia k'inia bik'a; jīp'a pia oo k'inia bīk'ata oopāde aji.

40 Waya chek'āri, naa unu chedak'a unu cheji; k'āi jōni tap'ok'eepa. Īrimadap'eda, k'itup'ee p'anapachida, k'awada—e pada perā k'āata jaradai.

41 It'aa t'ida opeemaa waya chek'āri, Jesupa māgaji:

—¿At'āri k'āi jōnik'ā? Jāgapaipi. Mi peepidait'ee hora pajipi. Eperā Ak'ōre Truadepema teedait'ee p'ek'au k'achia oopataarā juade. 42 Eperā mi traicionaait'ee bi k'ait'a cheru. ¡P'irabāiti māik'aapa wādāma apemaarāmaa!

Jesús jita atadap'edaa
(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

43 Jesús at'āri pedeemaa bide ichi k'ōp'āyo Judas pacheji eperāarā chok'ara ome. Espada pak'uru ome anipajida. P'aareerā poroorāpa, Moisepa p'āda jarateepataarāpa māik'aapa judiorā poro waibiarāpa ma eperāarā pēijida āchi pari. 44 K'awaadamerā chisāgita Jesús, panadai naaweda, Judapa jaraji māirāmaa:

p 14.36 *Abbá* arameo pedeede jara k'inia bi *Mi Ak'ōre* wa *Tate*.

—Chi mia k'ĩra ĩruta saludaak'ãri, mãgita pia jita atadapáde aji, mãik'aapa atadaridapáde aji.

⁴⁵Mapa pachedak'ãri Jesumãi, Judas pedee cheji:

—¡Tachi Jarateepari!

Mãga jarap'eda, k'ĩra ĩt'aaji. ⁴⁶Mãpai Jesús jita atajida mãik'aapa ateejida.

⁴⁷Mamĩda eperã Jesús k'ait'a badapa ichi espada ët'a atap'eda, p'aareerã poro waibia mimiapari k'ĩri orp'et'aaji. ⁴⁸Mãpai Jesupa iidiji ichi jita ata chedap'edaarãmaa:

—¿Sãap'eda parã chejidama aji, espada ome mãik'aapa pak'uru ome mi jita atade eperã nechiayaa bi jita atapatak'a? ⁴⁹Ewari chaa mi Tachi Ak'õre te waibiade bapari iru pedee jarateemaa. Maapai mi jitada—e paji. Mamĩda nãga p'asaru Ak'õre Úraa p'ádade jara bik'a.

⁵⁰Jesupa mãga jaramaa bide, jõmaweda chi k'õp'ãyoorãpa atabëijida mãik'aapa miruk'oodachida. ⁵¹Mamĩda k'ũtrãa aba Jesús t'ëe nipaji. Chi k'ap'ia pira baji sabanapa, ãk'adaa nipada perã. Judas ome nipadap'edaarãpa ma k'ũtrãa jita atajida. ⁵²Mamĩda, waaweepa sabana k'emat'aaji mãik'aapa ãk'adaa p'ira uchiadachi.

Jesús Junta Suprema k'ĩrapite bada

(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55, 63-71; Juan 18.12-14, 19-24)

⁵³Mãpai ãchia Jesús ateejida Caifás temaa. Ichi p'aareerã poro waibia paji. Mama ichiaba see nĩbaji p'aareerã poroorã, judiorã poro waibiarã mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã. ⁵⁴Pedro t'imiipapai t'ëe wãk'ãti wãji. Mãgã wãpa Caifás te t'iak'au badamãi edũ t'ĩuji. Mama t'ipitau ik'aawa su—ak'ĩ beejì k'ara p'aiit'ee Ak'õre te jãpataarã ome.

⁵⁵P'aareerã poroorãpa jõmaweda Junta Supremadepemaarã ome testigo jiri p'anapachida. Mãgã Jesús peepit'aadait'ee. Mamĩda maarepida unuda—e paji imiateedait'ee, ⁵⁶ma eperãarã chok'araarãpa wãara jaradak'aa pada perã mãik'aapa auk'a pedeedak'aa pada perã. ⁵⁷Úk'uru chi poroorã k'ĩrapite p'irabajjida mãik'aapa seewa jarajida:

⁵⁸—Taipa ũrijida irua jararu: “Chonaarãweda eperãarãpa Tachi Ak'õre te waibia oojida. Mia mãgĩ te t'et'aap'eda, k'ãima õpeemaa waya oo atai. Mamĩda eperãarãpa oopatak'a oo—e pait'eeda” aji.

⁵⁹Mãga jarajida mĩda, at'ãri auk'a pia pedeeda—e paji tachi judiorã ũraade jara bik'a.

⁶⁰Mãga ũrik'ãri, p'aareerã poro waibia Caifás bainĩ beejì jõmaarã k'ĩrapite mãik'aapa iidiji Jesumaa:

—¿Wãarak'ã aji, pi k'ĩrapite jara p'ani pedee? ¿Maarepida p'anau—ek'ã? aji.

⁶¹Mamĩda Jesupa maarepida p'anau—e paji; k'ĩup'ee beejì.

Waya mãgaji:

¿Pik'ã Mesías, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã? ¿Pik'ã aji, Tachi Ak'õre Waibia Warra?

⁶² Jesupa p'anauji:

—Mida aji. Parāpa mi unudait'ee Ak'õre Waibia juaraare su–ak'i bi. Ichiaba mi, chi Eperā Ak'õre Truadepema waya chek'āri, unudait'ee j̄ararade cheru.

⁶³ Māpai Caifapa ichi p'aru jēt'aaji t'āri k'achiapa māik'aapa mājaji:

—¿K'āare–it'ee waa jiridaima eperāarāpa jaradamerā ichia ooda?

⁶⁴ ¿Parāpa ūrijida–ek'ā ichia pedee k'achia jarada Tachi Ak'õre āpíte? ¿K'āata k'isia p'anima? aji.

Jōma auk'a bia para beeji:

—Ichia jarada k'aurepa piupia bida ajida.

⁶⁵ Ūk'uru arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa idujida māik'aapa tau p'ārājī atadap'eda, sijida. Māga oo jōnide mājajida:

—¿Pi wāara Tachi Ak'õre Warra pirā, jarapáde aji, k'aipata pi s̄iji!

Ichiaba Ak'õre te j̄apataarāpa k'iramaa s̄ipachida.

Pedropa Jesús k'awa–e bida ada

(Mateo 26.69-75; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Māimisa Pedro tuda baji te āuk'idaa. Māga nide Caifás mimiapari awēra irumaa cheji. ⁶⁷ Ma wērapa Pedro unuk'āri k'ara p'aimaa bi t'ipitau ik'aawa, pi–ia ak'iji māik'aapa mājaji:

—Pi auk'a nipajida aji, jā eperā Jesús Nazaretdepema ome.

⁶⁸ Mamīda Pedropa meraji:

—¿Seewa! Mia iru k'awa–e bi. Ichiaba k'awa–e bida aji, pia k'āaredeta pedee bi.

Maap'eda mamāik'aapa uchijai chi cercao edú t'īupatamaa. Māga nide et'erre k'ariji. ⁶⁹ Ma wērapa waya unu atak'āri, mājaji arii p'anadap'edaarāmaa:

—Pichá, jāgí Jesús k'ōp'āyo.

⁷⁰ Mamīda Pedropa waya meraji. Taarā–e nide chi arii p'anadap'edaarāpa waya mājajida:

—Wāara, pi āchi k'ōp'āyo. Ma awara, pi Galilea eujādepemak'a pedee bida ajida.

⁷¹ Māpai Pedropa juraaji:

—¿Seewa! ¿K'awa–e bi parāpa jara p'ani eperā! Mia seewa jaramaa bi pirā, Tachi Ak'õrepa mi miapiipia bida aji.

⁷² Aramata et'erre waya k'ariji. Māpai Pedropa k'irāpaji Jesupa jarada: “Et'erre k'arida omé k'arii naaweda, pia jarada ōpee jarait'ee mi k'awa–e bi.” Māga k'isiap'eda, Pedro jēedachi t'āri p'uapa.

Jesús Pilato k'irapite

(Mateo 27.1-2, 11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)

15 ¹ Tap'eda weda p'aareerā poroorā, judiorā poro waibiarā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā, mājí Junta Supremadepemaarā

chip'edaidap'eda, pedeeteeljida k'awaadait'ee k'āata oodait'ee Jesús ome. Jesús jua jī atapidap'eda, teenajida Pilato temaa. Ichi Romadepemaarā poro waibia paji.

² Pilatopa iidiji Jesumaa:

—¿Pik'ā aji, Judiorā Rey?

Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bik'a.

³ P'aareerā poroorāpa audupai imiatee jōnadap'edaa perā, ⁴ Pilatopa waya iidiji:

—¿Maarepida p'anau-ek'ā aji, imiatee jōnita?

⁵ Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji. Mapa Pilatopa k'awa-e paji k'āata ooit'ee.

Pilatopa Jesús peepida

(Mateo 27.15-26; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

⁶ Ma fiestade Pilatopa preso aba k'ena pēipachi, eperāarāpa iidirutata.

⁷ Eperā t'ijarapatap'edaa Barrabás carcelde baji awaraa k'ōp'āyoorā ome, Roma pidaarā juadeepa uchia k'iniapa chīara pee p'anadap'edaa perā. ⁸ Eperāarāpa iidinadak'āri Pilatoma preso k'ena pēimerā ichia ooparik'a, ⁹ irua p'anauji:

—¿K'inia p'anik'ā aji, mia Judiorā Rey apata k'ena pēimerā?

¹⁰ Māga iidiji k'awa bada perā judiorā p'aareerā poroorāpa Jesús k'īra unuamaa iru p'anadap'edaa. ¹¹ Mamīda p'aareerā poroorāpa eperāarāmaa jarajida iididamerā Pilatopa Barrabata k'ena pēipimerā. ¹² Mapa Pilatopa iidiji:

—¿Sāga oopi k'inia p'anima aji, parāpa Judiorā Reyda a p'anī ome?

¹³ Māpai biajida:

—¡Kurusode peepit'āaji!

¹⁴ Pilatopa māgaji:

—¿K'āare k'achiata oojima? aji.

Mamīda waya eperāarāpa biajida:

—¡Kurusode peepit'āaji!

¹⁵ Pilato pia bee k'inia bada perā eperāarā ome, Barrabata k'ena pēiji. Jesús soopa wīpip'eda, pēiji kurusode baijira bidamerā piurumaa.

Soldaorāpa Jesús oo iru p'anadap'edaa

(Mateo 27.27-31; Juan 19.2-3)

¹⁶ Soldaorāpa Jesús ateejida Pilato palaciode, t'ijarapatap'edaa *pretorio*. Mama tuda soldaorā chok'araara seedachida. ¹⁷ Oo iru p'anapachida. Rey p'aruk'a p'oree k'īra p'āimap'āimaa jī bīdap'eda, poro jīra pak'uru jua ne-īiri-īdaa bīdee oojida māik'aapa jī bijida. ¹⁸ Maap'eda bia ēipachida:

—¡Ak'īti Judiorā Rey!

¹⁹ Poromaa wīpachida pak'urupa. Idupachida māik'aapa bedabaidaipachida iru k'īrapite it'aa t'ī pik'adait'ee. ²⁰ Māgá oo iru p'anadap'eda, ma p'aru p'oree ērat'āajida māik'aapa ichi p'aru waya jī bijida. Maap'eda ateejida kurusode baijira bīdait'ee.

Cirene p'uurudepemamaa Jesús kuruso ateePIDap'edaa
(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

²¹ Uchia wādak'āri Jerusalendeepa, unujida eperā Cirene p'uurudepema t'ijarapatap'edaa Simón. Ewaa p'uurude panaji. Māgí eperā Alejandro māik'aapa Rufo ak'ōre paji. Simón ik'aawa wāyaa wādak'āri, soldaorāpa kuruso ateePIDajida Jesús pari.

Jesús kurusode baijira bidap'edaa

²² Jesús ateejida Gólgota apatap'edaamaa. (Gólgota jara k'inia bi: “Tachi Poro Biiri”.) ²³ Maap'eda teejida vino mirra^q ome p'oirada, mamīda Jesupa to–e paji. ²⁴ Māpai soldaorāpa Jesús jua māik'aapa chi biiri merap'ejida māik'aapa kurusode baijira bijida piumerā. Māgīrāpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee.

²⁵ Māga oojida tap'eweda, las nueve. ²⁶ Soldaopa iru poro it'aik'a eere kurusode letrero merap'ejí, jarait'ee k'āare–it'ee kurusode baijira bijida piumerā. P'ā baji: JUDIORĀ REY. ²⁷ Mama ichiaba nechiapataarā omé kurusode baijira bijida, aba Jesús juaraare, chi apema juabi eere. ²⁸ [Māga p'asaji Tachi Ak'ōre Ūraa jaraparipa p'ādak'a chonaarāweda:

‘Iru p'ek'au k'achia oopataarā ome auk'a ata bijida.'] (Is 53.12)

²⁹ Chi arii wāyaa wā nipadap'edaarāpa irumaa ik'achia jarajida. Āchi poro p'irap'iraa māgapachida:^r

—¡Aai, pia Tachi Ak'ōre te waibia jōmaweda t'eet'aaít'ee paji māik'aapa waya oo atait'ee paji ewari ōpeemaa! ³⁰ Pia jarada wāara pirā, ¡jāmāik'aapa irabáiji piunaamerā!

³¹ Ichiaba māgá oo iru p'anapachida p'aareerā poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarā ome:

—¡Awaraarā k'aripajida ajida. Mamīda ichi itu nadeepa p'oyaa uchía–e! ³² ¡Ak'fí! ¿Jāgí Tachi Ak'ōrepa pēida tachi k'aripamerā, Israel pidaarā Rey poro waibiak'ā? ¡Jāmāik'aapa irabáiji iraweda tai k'irapite! Māga ooru pirā, taipa ichiaba pide ijāadait'eepi.

Kurusode iru ik'aawa baijira p'anadap'edaarāpa ichiaba irumaa ik'achia jarapachida.

Jesús jai–idaada

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

³³ Imat'īpa ak'ōrejīru k'iat'idachi. Na eujā jōma p'āriudachi las tres parumaa. ³⁴ Ma hora Jesupa golpe biaji:

^q 15.23 *Mirra* neera asia bi. Ũk'uruurāpa k'isiapata *mirra* teejida Jesumaa p'uapiamaapa.

^r 15.29 Āchi poro p'irap'iraadak'āri, jara k'inia bi oo iru p'ani.

—‘Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?’ (Ma pedee jara k'inia bi: ‘Mi Ak'öre, Mi Ak'öre, ¿K'aare-it'ee mi atabëijima?') (Sal 22.1)

³⁵ Ûk'uru arii p'anadap'edaaräpa üridak'äri, maajida:

—¿Üriti! Elías, chonaarāwedapema Ak'öre pedee jarapari t'ímaa bida ajida.

³⁶ Eperä p'ira wāji māk'aapa esponjak'a p'éesap'eesaa bi topa ataji vino achuchuade.^s Sia k'ide jōi bi p'eda, Jesús it'aimāi t'i atanaji sōmerā, opisia bi jīak'aapa māk'aapa maaji:

—ŷrá, ichiak'au bidait'ee. Unu k'inia p'ani Elías cheru pirā ichi irabai atade.

³⁷ Mamīda Jesús golpe biaji māk'aapa jai-idaaji. ³⁸ Māimisa Jerusalende Tachi Ak'öre te waibiade chi edupīara bi cuarto t'īupatamāi p'aru teeso eebai jira bada esājīak'a jēdachi it'īipa edaa. ³⁹ Jesús k'īrapite ak'i nībada soldaorā poropa iru māgā piu wā unuk'āri, mājaji:

—¿Wāara, na eperā Tachi Ak'öre Warra paji!

⁴⁰ T'imiipapai ùk'uru wēraarā p'anadap'edaaräpa ak'i p'anajida: María Magdalena; María, Santiago (chi t'ēepema)^t māk'aapa José nawe; ichiaba Salomé.^u ⁴¹ Jesús Galilea eujāde nipak'āri, ma wēraarāpa iru chi k'ōp'āyoorā ome k'aripa nipapachida. Mama ichiaba wēraarā chok'ara p'anajida iru ome Jerusalendee chedap'edaarā.

Jesús iadap'edaa

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁴² Ma ewate p'āriupodopa jōmaweda ne-inaa aupa jēra bait'ee paji īipata ewate pai naaweda.^{+15.42} ⁴³ José Arimatea p'uurudepema waawee-ee wāji Pilatoma. Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. Māgī Junta Supremadepema paji māk'aapa apemaarā judiorāpa iru pia ak'ipachida. Ma awara irua unu k'inia baji Tachi K'aripapari ichita eperāarā pia ak'ipari. ⁴⁴ Pilatopa Jesús piuda k'awaak'āri, p'eraji isapai piuda perā. Mapa soldaorā poro t'ī ataji māk'aapa iidiji:

—¿Wāara piujik'ā? aji.

⁴⁵ Māpai Jesús piu bida ak'āri, Pilatopa teeji iru k'ap'ia Josemaa.

⁴⁶ Māpai Josepa neto ataji p'aru lienzodee māk'aapa Jesús k'ap'ia kurusodeepa irabai atap'eda, aide pira bijī. Maap'eda binaji māu te uria k'oro iru p'anadap'edaade māk'aapa chi t'ai t'ap'a bëiji māu choma bīpa.

⁴⁷ María (José nawe), María Magdalena ome ak'i p'anajida sāma iaruta.

^s 15.36 Eperāarāpa vino achuchua topachida opisia wēpamerā. Ma vino ichiaba edaa baji. ^t 15.40 Santiago ichiaba t'ījarapachida Jacobo. ^u 15.40 Salomé Zebedeo wēra paji. ^{+15.42} 15.42 Judiorā-it'ee k'eudaik'āri, ai norema paji.

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

16 ¹Īpata ewate wāyaap'eda, p'ārik'ua María Magdalena, María (Santiago nawe) māik'aapa Salomepa neto atajida k'era Jesús k'ap'iade p'urudait'ee. ²Tomia ewate, ^v tap'eda weda ak'ōrejīru uchiaruta wājida iru k'ap'ia iadap'edaamaa. ³Pedee wājida:

—¿K'aipa āyaa ata biyama ajida, māu choma chi t'aide jīa bi?

⁴Mamīda t'imí weda ak'inadak'āri, unujida māu pīradai bi awara āi. ⁵Māu te uriade edú t'iudak'āri, ununajida k'ūtrāa su-ak'i bi āchi juaraare. Chi p'aru jī bada t'o-t'oo teesoo baji. Māgí ángel Tachi Ak'ōre truadepema paji. Ma wēraarāpa māga unudak'āri, p'eradachida. ⁶Mamīda māgīpa māgaji:

—P'eranáati. Parāpa jiri p'ani Jesús Nazaretdepema kurusode bajjira bidap'edaa. ¡Iru nama wē-e! ¡Chok'ai p'irabajipi! Pichá, ak'i chéti iru iadap'edaamá. ⁷Wáti jarade Pedromaa ichiaba chi apemaarā k'ōp'āyoorāmaa: “Iru wāit'ee Galilea eujādee parā naa. Mama iru unudait'ee irua jaradak'a.”

⁸Māpai wēraarā k'īra k'awa-ee pik'adachida p'era jōnadap'edaa perā. P'ira uchijida Jesús k'ap'ia iadap'edaamāiipa. K'ap'ia wēree jōnajida waaweepa. Mapa maarepida p'oyaa jarada-e paji.

Jesupa María Magdalenamaa chok'ai unupida

(Juan 20.11-18)

⁹[Tomia ewate Jesús chok'ai p'irabajji. Naapiara unupiji María Magdalenamaa. Ma wēra naaweda netuara siete merātia baji ichi k'ap'iade. Mamīda Jesupa jōmaweda āyaa uchiapik'ooji. ¹⁰Jesús unup'eda, María Magdalenapa jaranaji iru ome nipapatap'edaarāmaa. Ara k'isia paraa jarajēe p'anajida Jesús k'ap'ia-it'ee. ¹¹Māga nide Mariapa jara cheji:

—¡Mia Jesús chok'ai unujida! aji.

Mamīda ārapa māga ūridak'āri, ijāada-e paji.

Jesupa awaraa k'ōp'āyoorā omeemaa chok'ai unupida

(Lucas 24.13-35)

¹²T'ēepai, Jesupa k'īra awara unupiji chi k'ōp'āyoorā omeemaa ode nidade. ¹³Āchia iru k'awa atadak'āri, aramata āpītee nepīride wājida apemaarāmaa. Mamīda ārapa pida ijāada-e paji.

Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa chok'ai unupida

(Mateo 18.16-20; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁴T'ēepai, Jesupa chok'ai unupiji chi k'ōp'āyoorā oncemaa, nek'omaa p'anide. Iru chok'ai bi pia ijāadak'aa paji k'īiri k'isia p'anadap'edaa perā.

^v 16.2 Āchi-it'ee tomia ewate naapema ewari paji.

Ma awara apemaarãpa mãga nepiridap'edaa jida ijãada–e paji. Mapa irua ik'ĩati pedeeji. ¹⁵Ichiaba jaraji ãramaa:

—Wãti na p'ek'au eujã eperãarã paraamaa mãik'aapa jaratéeti Tachi Ak'õre pedee pia mia k'awapida parãmaa. ¹⁶Apidaapa ma ũraa chiwidide ijãa bi pirã, poro choopiipia bi k'awapiit'ee mi ome araa bi. Mãgá it'aa wãit'ee ichi piuk'ãri. Jõdee mide ijãa–e pirã, tok'arradee mianait'ee ichia p'ek'au k'achia ooda k'aurepa. ¹⁷Mide ijãa p'aniirãpa oodak'ãri ne–inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa, awaraarãpa k'awaadait'ee Tachi Ak'õre ãchi ome bi. Mi t'ĩde netuara uchiapidait'ee; awaraa pedee k'awada–e p'ani mĩda, Ak'õre Jaurepa pedeepiit'ee; ¹⁸taama k'achia jitadait'ee ãchi juapa; mãik'aapa neera k'achia todait'ee. Mamĩda mãgee ne–inaapa ãchi maarepida k'achia ooda–e pait'ee. Jõdee ãchi juapa k'ayaa beerã t'õbaidak'ãri, k'ayaa jipadait'ee.

Jesús Tachi Ak'õre eujãdee wãda

(Lucas 24.50-53)

¹⁹Tachi Waibia Jesús pedee'eda chi k'õp'ãyoorã ome, Tachi Ak'õrepa iru it'aa ateeji ichi eujãdee. Mama su–ak'i beeji Ak'õre juaraare, ijãapataarã poro waibia perã. ²⁰Mãpai chi k'õp'ãyoorãpa Ak'õre ũraa chiwidi o–ia jarateenajida awara ãi eperãarã paraamaa. Jesupa ne–inaa pia oopachi ãchi k'ap'ia pari. Mãgá ãchia ne–inaa eperãarãpa oodak'aa oodak'ãri, awaraarãpa k'awaajida Jesús ũraa wãara.]